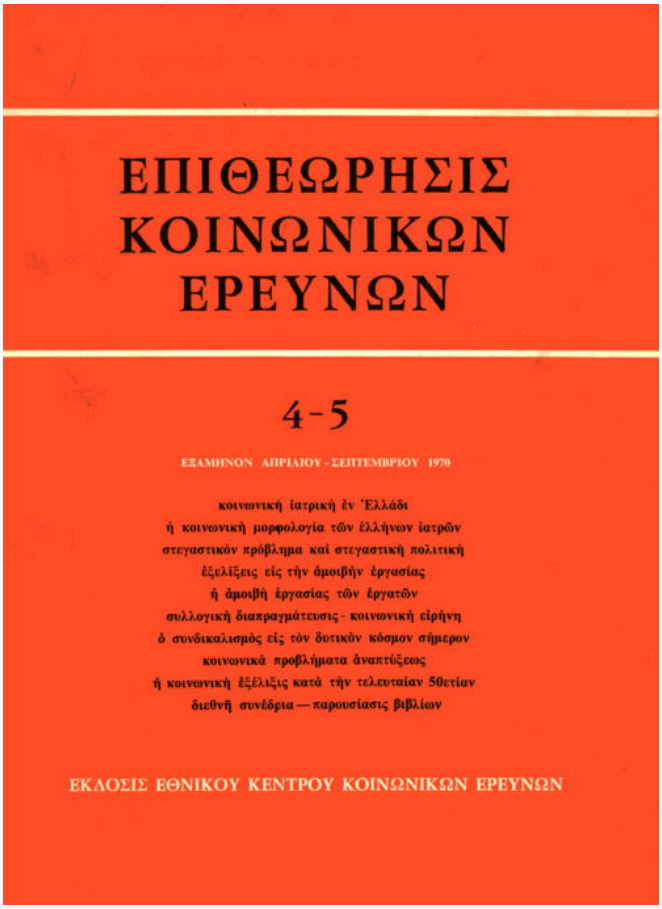
ePublishing

ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ
EKT
NATIONAL DOCUMENTATION CENTRE

The Greek Review of Social Research

Vol 4 (1970)

4-5

Ο συνδικαλισμός εις τον δυτικόν κόσμον σήμερον

Solomon Barkin, Ιωάννης Καβάσιλας

doi: 10.12681/grsr.509

Copyright © 1970, Solomon Barkin, Ιωάννης Καβάσιλας

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0.

To cite this article:

Barkin, S., & Καβάσιλας Ι. (1970). Ο συνδικαλισμός εις τον δυτικόν κόσμον σήμερον. *The Greek Review of Social Research*, *4*, 222–234. https://doi.org/10.12681/grsr.509

https://epublishing.ekt.gr | **e-Publisher:** EKT | **Downloaded at:** 29/03/2024 13:18:50

ὁ συνδικαλισμὸς εἰς τὸν δυτικὸν κόσμον σήμερον

ὑπὸ
Solomon Barkin

Καθηγητοῦ τῶν Οἰκονομικῶν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον Μασαχουσέτης

(Μετάφρασις Ἰωάννου Καβάσιλα)

Κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη παρετηρήθη ἀναζωπύρησις τοῦ ἐνδιαφέροντος τῶν ἐργατικῶν ἑνώσεων καὶ τοῦ κοινωνικοῦ συνόλου διὰ τὸ θέμα τῆς συμμετοχῆς τῶν ἐργαζομένων εἰς τὴν διοίκησιν τῶν ἐπιχειρήσεων καὶ εἰς τὰ σώματα τὰ λαμβάνοντα ἀποφάσεις κοινωνικοῦ περιεχομένου. Ἐν τούτοις, εἰς τοὺς κύκλους τῶν ἐργατικῶν ἑνώσεων ἐξακολουθεῖ νὰ ὑφίσταται ἔντονος ἀνησυχία, παρὰ τὴν εὐρεῖαν ἐπέκτασιν καὶ τὸν σημαντικὸν ρόλον τὸν ὁποῖον διαδραματίζουν αἱ συλλογικαὶ διαπραγματεύσεις, τὴν τοποθέτησιν ἐργατικῶν στελεχῶν εἰς καιρίας κυβερνητικὰς θέσεις, τὴν ἀνάπτυξιν τῆς συνεργασίας διοικήσεως καὶ ἐργαζομένων καὶ τὴν ἀξιοσημείωτον βελτίωσιν τοῦ βιοτικοῦ ἐπιπέδου, τῶν παροχῶν καὶ τῆς κοινωνικῆς θέσεως τοῦ μισθωτοῦ. Ἡ ἀνησυχία αὐτὴ ἐκφράζεται μὲ τὴν διατύπωσιν τῆς κατηγορίας ὅτι, παρὰ τὰς ἐπιτευχθείσας προόδους, ἡ διαδικασία λήψεως ἀποφάσεων παραμένει ἐκτὸς τῶν ὁρίων δυνατότητος τῶν ἐργατικῶν ἑνώσεων καὶ τῶν μισθωτῶν. Τὸ γερμανικὸν ἐργατικὸν κίνημα κατευθύνεται κυρίως πρὸς τὸ αἴτημα τῆς ηὐξημένης «βιομηχανικῆς δημοκρατίας». Ἐπίσης, ἄλλαι ἐργατικαὶ ἑνώσεις ἐθνικοῦ ἐπιπέδου δεικνύουν ἐνδιαφέρον διὰ σχήματα συμμετοχῆς εἰς τὴν διοίκησιν τῶν ἐπιχειρήσεων. Αἱ ὑπάρχουσαι ὅμως προτάσεις θεωροῦνται ἀνεπαρκεῖς, αἱ παλαιαὶ μέθοδοι ἐλλιπεῖς καὶ τὰ νέα σχέδια μὴ ἱκανοποιητικά. Ἡ σύγχρονος ἐποχὴ ἀπαιτεῖ νέας προδιαγραφάς.

Ἀνταποκρινόμεναι εἰς τὴν πίεσιν τῶν ἐργατικῶν ἑνώσεων αἱ κυβερνήσεις ἐξετάζουν πλείστας προτάσεις. Ὁ πρόεδρος De Gaulle παρέσχε δημοσίᾳ πλῆθος ὑποσχέσεων διὰ τὴν συμμετοχὴν τῶν μισθωτῶν εἰς τὴν διοίκησιν καὶ τὰ κέρδη τῆς βιομηχανίας. Τὸ αὐτὸ θέμα θὰ ἀποτελέσῃ τὸ ἐπίμαχον σημεῖον κατὰ τὰς προσεχεῖς γερμανικὰς ἐκλογάς. Εἰς τὴν Ὁλλανδίαν ἐξετάζεται πρότασις τῆς ἐπιτροπῆς Verdam (1965) ἀναφερομένη εἰς τὴν ἀναμόρφωσιν τῆς περὶ ἑταιριῶν νομοθεσίας. Εἰς τὴν Σουηδίαν διηυρύνθη ἡ ἰσχὺς τῶν συμβουλίων ἐργασίας καὶ κατεστρώθησαν ἀκριβέστεροι κανονισμοὶ λειτουργίας αὐτῶν, συνεχιζομένης ταυτοχρόνως τῆς ἐρευνητικῆς ἐργασίας. Οἱ Νορβηγοὶ ἐπεξέτειναν τὰ δικαιώματα τῶν «Ἐπιτροπῶν Ἐπαφῆς» καὶ τῶν ἐπιτροπῶν ἐργασίας. Εἰς τὴν Μεγάλην Βρεττανίαν, ἡ ἐπιτροπὴ Donovan προέβη εἰς κατάταξιν τῶν εἰδικῶν προτάσεων πρὸς ἐπαύξησιν τῆς συμμετοχῆς τῶν μισθωτῶν εἰς τὴν διοίκησιν τῶν ἐπιχειρήσεων καὶ ἔλαβε θέσιν ὑπὲρ τῆς ἀναλήψεως δραστηριότητος διὰ τῆς προτιμήσεως ἐκείνων αἱ ὁποῖαι περιεῖχον ὑποδείξεις ἐνεργειῶν εἰς θέματα μὲ μεγαλυτέραν προτεραιότητα. Εἰς τὴν Ἰταλίαν, αἱ ἑνώσεις ἐπιζητοῦν νὰ ἐπεκτείνουν τὴν ἐπιρροήν των, μέσῳ συμφωνιῶν ἐπιχειρησιακοῦ ἐπιπέδου, ὡς καὶ δι' αἰτημάτων πρὸς διαμόρφωσιν προγραμμάτων ἀποταμιεύσεως ἐπενδυτικῆς κατευθύνσεως, ὥστε δι' αὐτῶν νὰ δύνανται νὰ ἐπηρεάζουν τὰς περὶ ἐπενδύσεων ἀποφάσεις εἰς τὴν χώραν των. Εἰς τὸν Καναδᾶν, ἡ κυβέρνησις ὑποστηρίζει τὴν συνεργασίαν μεταξὺ τῶν

ἐργαζομένων καὶ τῆς διοικήσεως εἰς ἐπίπεδον ἐπιχειρήσεως. Ἐν τούτοις, εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας αἱ ἐπιτυχίαι τῶν ἐργατικῶν ἑνώσεων εἰς τὴν διεύρυνσιν τοῦ πεδίου ἐφαρμογῆς τῶν συλλογικῶν διαπραγματεύσεων καὶ τὴν ἀπόκτησιν οἰκονομικῶν ὠφελημάτων ἤμβλυναν τὰ κατὰ καιροὺς διατυπούμενα αἰτήματα δι' ἐθνικοποίησιν, δι' εἰδικὰ συμβούλια βιομηχανίας καὶ δι' ἐκπροσώπησιν τῶν μισθωτῶν ἢ τοῦ δημοσίου εἰς τὰ διοικητικὰ συμβούλια τῶν ἐπιχειρήσεων.

Ἡ ἐκ νέου ἀσκουμένη πίεσις διὰ μεγαλυτέραν συμμετοχὴν τῶν ἐργατῶν ἀποτελεῖ, ἐν μέρει, ἀντικατοπτρισμὸν παλαιῶν προγραμμάτων. Ἀποτελεῖ ὅμως, ἐπίσης, ἔνδειξιν ὅτι αἱ ἐργατικαὶ ἑνώσεις ἀναζητοῦν περισσότερον ἐνεργὸν ρόλον καὶ εὐρυτέρας λειτουργίας ἐντὸς τῆς συγχρόνου κεφαλαιοκρατικῆς κοινωνίας. Παρὰ τὰς μεγάλας ἐπιτεύξεις των, αὗται ἐπιζητοῦν μεγαλυτέραν ἱκανοποίησιν. Ἐπιθυμοῦν νἰοθέτησιν προγραμμάτων τὰ ὁποῖα θὰ συνεδύαζον τὰς ὑποχρεώσεις των διὰ τὴν ἐκπροσώπησιν τῶν ἀμέσων οἰκονομικῶν συμφερόντων τῶν μισθωτῶν πρὸς μεγαλυτέρας εὐκαιρίας διὰ τὴν διατήρησιν τοῦ προστατευτικοῦ των χαρακτῆρος ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν οἰκονομικὴν καὶ κοινωνικὴν ἰσότητα καὶ πρόοδον. Ἀκόμη καὶ εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας, ὅπου αἱ ἐργατικαὶ ἑνώσεις δίδουν ἔμφασιν εἰς τὰς ἀπ' εὐθείας συλλογικὰς διαπραγματεύσεις καὶ τὴν διεύρυνσιν τῆς πολιτικῆς των δραστηριότητος, οἱ ἡγέται τούτων διακηρύσσουν περιοδικῶς τὰς ἀντιρρήσεις των καὶ τὰς ἀνησυχίας των δι' ὡρισμένους τρόπους συμπεριφορᾶς καὶ δράσεως ἐντὸς τῆς βιομηχανίας.

Τὸ παρὸν ἄρθρον περιγράφει καὶ ἀξιολογεῖ τὰς ὑφισταμένας εἰς τὸ ἐργατικὸν κίνημα ἀπόψεις καὶ καθορίζει ἀρκετὰ τρέχοντα θέματα τὰ ὁποῖα ἀπαιτοῦν τὴν προσοχὴν τοῦ κινήματος καθὼς καὶ τὴν κατεύθυνσιν τῶν μεταβολῶν εἰς τὴν πολιτικὴν καὶ τὴν διάρθρωσιν τούτων.

ἡ παροῦσα κατάστασις τῶν ἐργατικῶν ἑνώσεων καὶ τῶν ἐργατῶν

α. Ἡ νέα κατάστασις τῶν ἐργατικῶν ἑνώσεων καὶ αἱ συλλογικαὶ διαπραγματεύσεις

Ἡ περίοδος τοῦ πολέμου καὶ τῶν πρώτων μεταπολεμικῶν ἐτῶν ἔφερε μίαν νέαν ἐποχὴν διὰ τὰς ἐργατικὰς ἑνώσεις κατὰ τὴν ὁποίαν παρετηρήθη συνεχὴς ἐπέκτασις καὶ νομιμοποίησις τοῦ θεσμοῦ τῶν συλλογικῶν διαπραγματεύσεων. Τὰ ἐργατικὰ κινήματα τὰ ὁποῖα κατελύθησαν ὑπὸ τοῦ φασισμοῦ καὶ τοῦ ναζισμοῦ—ἐξαιρέσει τοῦ κινήματος τῆς Ἱσπανίας—ἀνασυνεκροτήθησαν. Περὶ τὰ μέσα τῆς δεκαετίας 1951-1960 αἱ ἐργατικαὶ ἑνώσεις κατέστησαν εὐμεγέθεις ὀργανισμοί, ἀπασχολοῦντες μέγαν ἀριθμὸν ὑπαλλήλων. Παρὰ ταῦτα, αὗται παρέμειναν ἀσθενεῖς εἰς τὴν Γαλλίαν, ἀνεπαρκεῖς διὰ συλλογικὰς διαπραγματεύσεις εἰς τὴν Ἰταλίαν καὶ ἠμποδίσθησαν εἰς τὴν ἀνάπτυξίν των λόγῳ ἰσχυρᾶς ἀντιδράσεως εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας.

Τὰ εὐρωπαϊκὰ συστήματα συλλογικῶν διαπραγματεύσεων κατέστησαν πρότυπα διὰ τὴν λῆψιν ἀποφάσεων ἐπὶ τῶν ὅρων ἀπασχολήσεως, καίτοι ἡ μορφή των καὶ τὸ περιεχόμενόν των διέφερε σημαντικῶς ἀπὸ χώρας εἰς χώραν. Αἱ συλλογικαὶ συμβάσεις ἀπετέλεσαν τοὺς βασικοὺς κώδικας συμπεριφορᾶς εἰς τὴν βιομηχανίαν καίτοι κατὰ τρόπον περισσότερον περιωρισμένον ἀπὸ ὅ,τι εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας. Αἱ τοπικαὶ συνήθειαι, ἡ στάσις τῶν μισθωτῶν καὶ αἱ νομικαὶ προδιαγραφαὶ παρέμειναν τὰ κύρια ἐμπόδια εἰς τὰς προθέσεις καὶ τὰς ἀποφάσεις τῶν ἐργοδοτῶν ἐπὶ πλείστων προβλημάτων ἐντὸς τῶν ἐργοστασίων.

Αἱ ἐργατικαὶ ἑνώσεις, ἄλλοτε ὀργανισμοὶ ἀντιπολιτεύσεως καὶ διαμαρτυρίας κατὰ τῆς κοινωνίας, κατέστησαν συνεργάται μὲ ἐνεργὸν ρόλον, διαπραγματευταὶ καὶ σύμβουλοι τῶν διοικήσεων τῶν ἐπιχειρήσεων καὶ τῶν κυβερνήσεων. Αἱ κυβερνήσεις ἀπέβλεψαν πρὸς αὐτὰς ὡς εἰς εἰσηγητὰς καὶ ὑποστηρικτὰς οἰκονομικῆς ἀνασυγκροτήσεως καὶ πραγματοποιήσεως ὑψηλοτέρας παραγωγικότητος, εἰς χώρους ὅπου ἄλλαι ὁμάδες, καὶ μάλιστα αἱ τῆς διοικήσεως ἐπιχειρήσεων, ἐφαίνοντο νὰ ὑστεροῦν. Αἱ ἐνέργειαι καὶ ἡ παρακολούθησίς των κατέστησαν ἀπαραίτητοι διὰ τὴν ἐκτέλεσιν πλείστων προγραμμάτων. Αἱ νέαι κυβερνήσεις ἀνέθεσαν εἰς τοὺς ἡγέτας τῶν ἐργατικῶν ἑνώσεων κεντρικὸν ρόλον διὰ τὴν χάραξιν κατευθύνσεων πολιτικῆς καὶ πλεῖστοι ἐξ αὐτῶν διωρίσθησαν μέλη διοικητικῶν συμβουλίων.

β. Ἡ ἐπίτευξις τῶν σκοπῶν τῶν ἐργατικῶν ἑνώσεων

Αἱ ἐργατικαὶ ἑνώσεις ἔχουν ἐπηρεάσει βαθύτατα τὴν πολιτικὴν τῶν κυβερνήσεων. Αὗται νἰοθέτησαν τὸ αἴτημα τῆς ἐξαλείψεως τῆς ἀνεργίας. Ἡ πλήρης ἀπασχόλησις κατέστη πράγματι ἀντικειμενικὸς στόχος. Ταχέως ἀποφάσεις διὰ τὴν ἄνοδον τοῦ βιοτικοῦ ἐπιπέδου καὶ τὴν αὔξησιν τῶν μέσων ὑποβοηθήσεως τῆς προσωπικῆς ἀναπτύξεως συνεδυάσθησαν πρὸς ἔτι ὑψηλοτέρους ρυθμοὺς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως, μὲ ἀποτέλεσμα τὴν ἐνσωμάτωσίν των εἰς τὰ ἤδη ἐφαρμοζόμενα προγράμματα, ἀφοῦ προηγουμένως ἐξητάσθησαν ἐξ ἀπόψεως ὑφισταμένων, κατὰ περιόδους, ἀνησυχιῶν ὡς πρὸς τὴν σταθερότητα τῶν τιμῶν, τὰς πληθωριστικὰς πιέσεις καὶ τὴν διατάραξιν τοῦ διεθνοῦς ἰσοζυγίου πληρωμῶν. Καθὼς οἱ μισθωτοὶ ἐπεδίωκον νὰ ἀπαλλαγοῦν ἐκ τῶν περιορισμῶν τῆς πολεμικῆς περιόδου, τῶν φασιστικῶν καὶ ναζιστικῶν ἐλέγχων, καὶ ἀπῄτουν προστατευτικὰ μέτρα κατὰ τῆς ἀναγκαστικῆς ἐργασίας εἰς στρατόπεδα, ὡς τὰ ὑφιστάμενα εἰς τὰς κομμουνιστικὰς χώρας, αἱ κυβερνήσεις ἐγκατέλειψαν τοὺς ἐλέγχους ἐπὶ τῆς ἐργασίας. Οἱ ἀντικειμενικοὶ αὐτοὶ σκοποὶ τῆς πολιτικῆς τῶν ἐργατικῶν ἑνώσεων ἐνεσωματώθησαν καὶ εἰς τὴν ἐθνικὴν νομο-

θεσίαν τῶν διαφόρων κρατῶν καὶ εἰς τὰς διεθνεῖς συμβάσεις ἐργασίας.

γ. Ἡ βελτίωσις τῶν συνθηκῶν ζωῆς καὶ ἐργασίας τῶν μισθωτῶν

Ἀξιοσημείωτος βελτίωσις ἐπετεύχθη εἰς τὸ ἐπίπεδον διαβιώσεως καὶ παροχῶν τὸ ἀπολαμβανόμενον ὑπὸ τῶν ἐργατῶν καὶ ὑπαλλήλων εἰς ὅλας τὰς χώρας. Τὰ ἐπίπεδα πραγματικοῦ εἰσοδήματος ἀνῆλθον σημαντικῶς. Οἱ ἐργάται ἠδυνήθησαν διὰ πρώτην φορὰν νὰ σημειώσουν, ἐπὶ μακρὰς χρονικὰς περιόδους, βελτίωσιν τῶν πραγματικῶν ἀποδοχῶν των. Τοῦτο κατεφάνη ὑπὸ μορφὴν καλυτέρων συνθηκῶν στεγάσεως καὶ ἐνδυμασίας, ἀφθονωτέρας τροφῆς, οἰκιακοῦ ἐξοπλισμοῦ, νέων ἢ καὶ διπλῶν κατοικιῶν, συσκευῶν τηλεοράσεως καὶ αὐτοκινήτων. Κανονικαὶ ἄδειαι μετ' ἀποδοχῶν κατέστησαν κοινὸς τόπος. Ἡ κοινωνικὴ ἀσφάλισις ἐκάλυψεν εἰς μεγάλην κλίμακα τὰ ἀπρόοπτα τῆς ζωῆς, μὲ σημαντικὴν βελτίωσιν τῆς ἐπαρκείας τῶν προσθέτων παροχῶν. Τὰ ἔτη ὑποχρεωτικῆς σχολικῆς ἐκπαιδεύσεως ηὐξήθησαν, ἐνῷ ταυτοχρόνως μεγαλύτερος ἀριθμὸς ἀτόμων χαμηλοῦ εἰσοδηματικοῦ ἐπιπέδου εἰσῆλθεν εἰς τὴν μέσην καὶ ἀνωτάτην ἐκπαίδευσιν. Αἱ ὑπηρεσίαι ὑγειονομικῆς περιθάλψεως διηυρύνθησαν. Οἱ πολῖται ἐνεθαρρύνθησαν πρὸς ἀποκατάστασιν, διατήρησιν καὶ προώθησιν τοῦ ἐπιπέδου τῶν ἐπιτευγμάτων των. Τὰ προγράμματα περιθάλψεως ἀντικατεστάθησαν προοδευτικῶς δι' ὑπηρεσιῶν ἀποκαταστάσεως καὶ εὐκαιριῶν παραγωγικῆς συμμετοχῆς ἐντὸς τῆς κοινωνίας. Ἡ ἀρχὴ τῆς θεσπίσεως κατωτάτων ὁρίων δικαιωμάτων καὶ παροχῶν, ἐπὶ ἐθνικοῦ ἐπιπέδου, διεδόθη προοδευτικῶς.

Ἓν αἴσθημα εὐημερίας διεπέρασε τὸ σύνολον τῶν ἐργαζομένων. Ἤρχισαν νὰ ἀπολαμβάνουν τὰ νέα ἀγαθά, νὰ ἐπωφελοῦνται τῶν νέων ὑπηρεσιῶν καὶ εὐκαιριῶν. Ἡ κατάστασις τῆς συνεχοῦς σπάνιος ἐργατικῶν χειρῶν εἶχεν ὡς ἀποτέλεσμα τὴν δημιουργίαν ἑνὸς νέου αἰσθήματος αὐτοπεποιθήσεως, συνοδευομένου ὑπὸ μεγαλυτέρας διαπραγματευτικῆς δυνάμεως τόσον τῶν ἀτόμων ὅσον καὶ τῶν ἐργατικῶν ἑνώσεων. Ἀλλ' ἡ μεγάλης κλίμακος ἀνεργία εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τῆς δεκαετίας 1951-1960 ὑπενόμευσε τὸ νέον τοῦτο κλῖμα αὐτοπεποιθήσεως. Ἐπεκράτησαν φόβοι ἐκμηχανίσεως ἢ αὐτοματοποιήσεως τῆς παραγωγῆς. Ἡ παρατηρηθεῖσα ὀπισθοδρόμησις ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ 1966 μέχρι τοῦ 1968 εἰς τὴν Εὐρώπην, καίτοι οὐχὶ τόσον συνθλιπτική, ἠπείλησεν ἐπίσης τὸ θετικὸν τοῦτο κλῖμα τὸ ὁποῖον ἐδημιουργήθη κατὰ τὰ προηγούμενα ἔτη. Ἡ ὀπισθοδρόμησις ἡ ὁποία παρετηρήθη τελευταίως εἰς τὴν Γαλλίαν ἴσως προκαλέσῃ μεγαλυτέραν δυσαρέσκειαν.

δ. Αἱ θέσεις τῶν ἐργατικῶν ἑνώσεων

1. Συμβιβαστικότης εἰς τοὺς κόλπους τῆς ἡγεσίας καὶ τὰ μέλη τῶν ἐργατικῶν ἑνώσεων. Αἱ πρόοδοι αὐταὶ προεκάλεσαν εἰς τοὺς κόλπους τῆς ἡγεσίας τῶν ἐργατικῶν ἑνώσεων καὶ εἰς τὰ μέλη των ἰσχυρὰν τάσιν διαλλακτικῆς συμπεριφορᾶς, ἀκόμη δὲ καὶ συνεργασίας μὲ τοὺς οἰκονομικοὺς παράγοντας καὶ τὰς κυβερνήσεις. Αἱ ἑνώσεις καὶ οἱ μισθωτοὶ ἱκανοποιήθησαν ἐκ τῶν ἐπιτευχθέντων οἰκονομικῶν καὶ κοινωνικῶν κερδῶν, ἠσθάνθησαν δὲ βεβαιότητα διὰ τὴν συνεχῆ βελτίωσιν τῆς θέσεώς των. Οἱ ἡγέται ἠσχολήθησαν μὲ τὸν καθιερωμένον μηχανισμὸν διατυπώσεως αἰτημάτων, διαπραγματεύσεως συμβάσεων, συντάξεως προτάσεων καὶ πιέσεως πρὸς τὰς κυβερνήσεις.

Πλεῖστοι ἡγέται ἔμειναν ἱκανοποιημένοι μὲ τὴν θεσμοθετηθεῖσαν, τρόπον τινά, διαδικασίαν πρὸς ἐπίτευξιν ἀνοδικῆς πορείας. Τὸ κενὸν τὸ δημιουργηθὲν ἀπὸ τὴν ἔλλειψιν στελεχῶν τῆς νεωτέρας γενεᾶς ἐντὸς τῆς ἡγεσίας ἐνίσχυσε τὴν στάσιν αὐτήν. Πράγματι, ἐλάχιστοι νέοι μαχητικοὶ καὶ ἱκανοὶ δι' ἀγῶνας ἐνεφανίσθησαν. Ὡρισμένοι ἡγέται ἐπεδίωξαν τὴν ἐπανεξέτασιν τῶν προβλημάτων καὶ θέσεων ἢ τοῦ περιεχομένου παλαιοτέρων καὶ νεωτέρων στόχων. Ἡ πλειονότης, ἐν τούτοις, ἀνέμενεν ἐξωτερικὰς πιέσεις διὰ νὰ ἐντοπίσῃ νέα προβλήματα ἢ κατευθύνσεις. Οἱ ἴδιοι δὲν θὰ ἠδύναντο νὰ ἐπιταχύνουν τὴν διεργασίαν αὐτὴν διὰ τῆς προβλέψεως τῶν προβλημάτων ἢ τῆς ἀναζητήσεως νέων λύσεων. Καίτοι τινὲς ἐξ αὐτῶν θὰ ἦσαν πρόθυμοι νὰ παραδεχθοῦν τὴν ἀνάγκην μεταβολῶν, ἐλάχιστοι θὰ ἐπεθύμουν ζωηρῶς τὴν ἐπίσπευσιν αὐτῶν. Οὗτοι δὲν ἦσαν ἕτοιμοι νὰ μεταβάλουν τὰς ὑφισταμένας διαρθρώσεις ἀκόμη καὶ ἐὰν αὗται θὰ ἠδύναντο νὰ ἀναστείλουν τὴν ἀποτελεσματικὴν ἐξέλιξιν τῶν πραγμάτων. Ἡ ὀργανωτικὴ διάρθρωσις καὶ τὰ προγράμματά των παρέμειναν σχετικῶς ἀμετάβλητα ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῶν πρώτων μεταπολεμικῶν ἐτῶν.

Ἡ ἡγεσία ὑστέρησεν εἰς κοινωνικὴν κριτικήν, ἡ ὁποία ἦτο τόσον συνήθης εἰς προγενεστέρας περιόδους. Τὸ νέον συμβιβαστικὸν πνεῦμα ἐδημιούργησε κλῖμα ὑπομονῆς καὶ μετριοπαθείας. Οἱ ἡγέται κατέστησαν περισσότερον ἀνεκτικοὶ πρὸς τὰς ἑκάστοτε κυβερνήσεις, εἰδικώτερον δέ, ἀλλ' οὐχὶ ἀποκλειστικῶς, πρὸς τὰς ἐλεγχομένας ὑπὸ τῶν ἐργατικῶν καὶ σοσιαλδημοκρατικῶν κομμάτων ἢ ἐκείνας εἰς τὰς ὁποίας τὰ κόμματα αὐτὰ συμμετεῖχον, ἀσκήσαντες περιωρισμένην κριτικὴν κατὰ τῆς ἐπικρατησάσης τελευταίως ἀνεργίας, ἡ ὁποία ἀνῆλθε σημαντικῶς ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ 1966 καὶ ἐντεῦθεν. Ὅταν ὑφίσταντο ἐπιθέσεις διὰ τὴν σιωπὴν των ταύτην, περιωρίζοντο εἰς τυπικὰς δηλώσεις ἔτι μᾶλλον ἀποκαλυπτικὰς τῆς ἀνεκτικότητός των ὡς πρὸς τὰ ὑφιστάμενα ὑψηλὰ ἐπίπεδα ἀνεργίας. Κατέστησαν ἐπίσης περισσότερον πρόθυμοι πρὸς ἀποδοχὴν τῶν ὑπὸ τῶν κυβερνήσεων προβαλλομένων αἰτιολογιῶν διὰ τὴν ἀκολουθουμένην πορείαν συγκεκρατημένης οἰκονομικῆς πολιτικῆς, ἀποβλεπούσης εἰς τὴν ἐπίτευξιν σταθερότητος τιμῶν, ἰσοζυγίου πληρωμῶν καὶ βραδυτέρων ρυθμῶν ἀναπτύξεως πρὸς ἀποφυγὴν ἐξαντλήσεως τῶν πλουτοπαραγωγικῶν πηγῶν, χωρὶς νὰ ἐνοχλοῦνται ἐκ τῆς νέας αὐτῆς στάσεώς των.

Ἡ ἐνεργὸς ἀπασχόλησίς των μὲ τὰς διαδικασίας τῶν συλλογικῶν διαπραγματεύσεων ἐμείωσε τὴν εὐαισθησίαν καὶ τὴν ζέσιν διὰ τὴν μεταβολὴν ἢ τὴν βελτίωσιν τῆς θέσεως τῶν ὀλιγώτερον σημαντικῶν ὁμάδων ἐντὸς τῆς ἀγορᾶς ἐργασίας. Οἱ ἐργάται ἐπανεπαύθησαν ἐπὶ τῶν ἐπιτευγμάτων των εἰς τὸ πεδίον τῆς κοινωνικῆς πολιτικῆς· καίτοι δὲ ἐθορυβήθησαν ἐκ τῶν κενῶν τὰ ὁποῖα διαρκῶς ἐπεσήμαινεν ἡ κριτικὴ εἰς τὸ σύστημα τῆς «εὐημερούσης κοινωνίας», οὐδεμίαν ἐξεδήλωσαν σοβαρὰν δραστηριότητα πρὸς διόρθωσιν τῆς καταστάσεως αὐτῆς.

Οἱ στενοὶ δεσμοὶ τῶν ἐργατικῶν ἑνώσεων πρὸς τὰς σοσιαλδημοκρατικὰς καὶ ἐργατικὰς κυβερνήσεις ἢ συνασπισμοὺς εἶχον καὶ ἕτερον περιοριστικὸν ἀποτέλεσμα. Τὰ ἐργατικὰ κινήματα εἰς πλείστας χώρας ἤρχισαν νὰ βασίζωνται σημαντικῶς, διὰ τὴν χάραξιν τῆς πολιτικῆς των ἐπὶ γενικῶν προβλημάτων, ἐπὶ τῶν διανοουμένων καὶ τῆς ἐρευνητικῆς ἐργασίας τῶν κομμάτων αὐτῶν. Ἡ τάσις αὐτὴ ὑπῆρξε καταφανὴς ἀκόμη καὶ εἰς τὰς περιπτώσεις ὅπου οἱ πολιτικοὶ δεσμοὶ ἦσαν χαλαροί. Εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας αἱ θέσεις καὶ ἡ ἰδεολογία τῶν Νέων καὶ Δικαίων Διαπραγματευτῶν παρέσχον κατὰ μέγα μέρος τὰς βάσεις διὰ τὴν οἰκονομικὴν καὶ πολιτικὴν θέσιν τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος. Ὅταν ὅμως οἱ διανοούμενοι οὗτοι εἰσῆρχοντο εἰς τὰς κυβερνήσεις καὶ προσηρμόζοντο πρὸς τὰς πολιτικὰς ἀνάγκας τῶν κυβερνητικῶν κύκλων, οἱ ὁποῖοι κατ' ἀνάγκην ἐπιζητοῦν τὴν ὑποστήριξιν ὁλοκλήρου τοῦ ἔθνους μᾶλλον παρὰ ἑνὸς τμήματός του, τὰ κινήματα τῶν ἐργατικῶν ἑνώσεων ἐχώλαινον σοβαρῶς εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν ἀπόψεών των, λόγῳ τῶν περιωρισμένων δυνατοτήτων των, τῆς μικρᾶς ἐμπειρίας καὶ τῶν ἀσαφῶν θέσεων ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐστήριζον τὰ ἐπιχειρήματά των. Ἡ ἀδυναμία αὐτὴ ἰσχυροποίησε τὰς διαβρωτικὰς δυνάμεις ἐντὸς τοῦ κινήματος.

2. Κριτική. Ἡ μεγάλη ἐνδοτικότης ἔναντι τῶν παρατηρουμένων ἐξελίξεων καὶ ἡ μετατόπισις τοῦ ἐνδιαφέροντος τοῦ κοινοῦ πρὸς νέας κατευθύνσεις ἐξησθένισε τὴν ἐπιρροὴν τῶν ἐργατικῶν ἑνώσεων. Αἱ ἐπιδιώξεις των περιωρίζοντο προοδευτικῶς εἰς τὰ πλαίσια τῶν ἐπαγγελματικῶν των ἐνδιαφερόντων μόνον. Οἱ ἡγέται των παρέβλεψαν εὐκαιρίας διατυπώσεως ἀπόψεων καὶ ἀναλήψεως ἡγετικοῦ ρόλου εἰς πλείστας περιπτώσεις. Ἐν ὀλίγοις, οὗτοι ἀπεσύρθησαν ἐκ τοῦ κέντρου τῆς σκηνῆς.

Καθὼς αἱ κυβερνήσεις ἤρχισαν ἐφαρμόζουσαι τὰ προγράμματά των, τὰ κύρια ἐνδιαφέροντά των ἐστράφησαν πρὸς νέας περιοχάς. Οὕτω, ἐδόθη προβάδισμα εἰς μέτρα ἐπιτεύξεως οἰκονομικῆς σταθερότητος καὶ ἀναπτύξεως, καθὼς καὶ εἰς προγράμματα διαρθρωτικῶν μεταβολῶν. Ἐπὶ πλέον, αἱ κυβερνήσεις ἐπεδίδοντο ὁλονὲν περισσότερον εἰς τὴν ὑποκίνησιν καὶ ὑποβοήθησιν τῶν διοικήσεων τῶν ἐπιχειρήσεων μὲ σκοπὸν νὰ καταστήσουν ταύτας ἱκανὰς πρὸς ἐναρμόνισιν μετὰ τῆς κρατικῆς πολιτικῆς. Μεγάλα ποσὰ κατέστη ἀπαραίτητον νὰ διατεθοῦν δι' ἐπιστημονικὰς μελέτας, ἐφηρμοσμένην ἔρευναν καὶ εἰσαγωγὴν καινοτομιῶν εἰς τὴν διοίκησιν. Τὸ αὐξανόμενον ἐπίσης κόστος ἐκπαιδεύσεως ἀπῄτει μεγάλα χρηματικὰ ποσὰ καὶ ὁλονὲν μεγαλυτέραν παραχώρησιν προτεραιότητος ἔναντι ἄλλων θεμάτων.

Ἡ νέα αὐτὴ κατάστασις μετέβαλλε συχνάκις τοὺς ἡγέτας τῶν ἐργατικῶν ἑνώσεων ἀπὸ ἀνακαινιστὰς εἰς ἀντιπάλους τῆς ἀλλαγῆς. Ὅταν τὰ κυβερνητικὰ σχέδια ἠπείλουν συμφέροντα ὠργανωμένων τομέων, οὗτοι ἀντέδρων προκαλοῦντες μείωσιν τῆς δημοτικότητος τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος.

Ἀποτέλεσμα τούτου ὑπῆρξεν ἡ αὔξησις τῆς ἐσωτερικῆς κριτικῆς. Ἡ ἔρευνα πρὸς ἀναζήτησιν νέων θέσεων καὶ καλυτέρων λύσεων διὰ παλαιότερα προβλήματα συνεχίσθη. Οἱ ἡγέται ἀνεζήτουν τρόπους πρὸς διατήρησιν τοῦ παλαιοτέρου ἀγωνιστικοῦ καὶ ἀνακαινιστικοῦ σταυροφοριακοῦ πνεύματος. Ἀνοικταὶ ὅμως συζητήσεις ἐγένοντο εἰς ὀλίγας χώρας. Αἱ ἀντιθέσεις ἠκολούθησαν τὴν παραδοσιακὴν ὁδόν. Διαφοραὶ ἀνεφύησαν μεταξὺ τῶν συμβιβαστικῶν καὶ ἐκείνων οἱ ὁποῖοι ὑπερήσπιζον τὰς παλαιὰς ἀγωνιστικὰς θέσεις. Ἀλλ' ἀκόμη καὶ οἱ τελευταῖοι ἔτεινον νὰ καταστοῦν λίαν συνεργάσιμοι κατὰ τὰς συνήθεις διαδικασίας τῶν συλλογικῶν διαπραγματεύσεων. Δυσαρέσκεια ἐξακολουθεῖ νὰ ὑφίσταται ὡς ἀπογοήτευσις διὰ τὸν ἀργὸν ρυθμὸν αὐξήσεως τῶν μελῶν τῶν ἐργατικῶν ἑνώσεων.

Ἡ σοβαρωτέρα διάσπασις ἡ ὁποία προῆλθεν ἐκ τῆς ἐντάσεως αὐτῆς ἦτο ἡ ἀποχώρησις τοῦ Walter Reuther ἐκ τῆς AFL-CIO. Παρόμοιον διασπαστικὸν κίνημα δὲν παρουσιάσθη εἰς ἄλλας χώρας. Ἐν τούτοις, κίνησις ἀνεξαρτήτων ἐργατικῶν ἑνώσεων ἀνεπτύχθη εἰς τὴν Ὁλλανδίαν, εἰς δὲ τὴν Γαλλίαν ἡ στάσις τῶν μισθωτῶν ἔναντι τῆς ἡγεσίας τῶν ἑνώσεων κατέστη ἐπαναστατική. Ἡ ἡγεσία τοῦ σουηδικοῦ κινήματος ἠναγκάσθη νὰ ἀντιμετωπίσῃ τὰ οἰκονομικὰ αἰτήματα διαφωνουσῶν ὁμάδων, ἡ δὲ ἰσχὺς τῶν ἐπικεφαλῆς εἰς τοὺς χώρους ἐργασίας αὐξάνει συνεχῶς εἰς τὴν Μεγάλην Βρεττανίαν.

Ἡ σουηδικὴ LO ἀποτελεῖ τὴν μοναδικὴν ἐξαίρεσιν εἰς τὰς ἀναφερθείσας ἀνωτέρω ἐξελίξεις. Διετήρησε τὰς ἰδικάς της δυνάμεις ἐρεύνης πρὸς ἐξέτασιν προβλημάτων καὶ ἀνάπτυξιν ἀνεξαρτήτων θέσεων, ἀσκοῦσα πίεσιν τόσον κατὰ τὰς συλλογικὰς διαπραγματεύσεις ὅσον καὶ κατὰ τὰς συζητήσεις πρὸς διαμόρφωσιν τῆς κυβερνητικῆς πολιτικῆς. Παρέμεινεν ἐξαιρετικῶς καινοτόμος, ἀνεξάρτητος καὶ κριτική.

ε. Ἡ παροῦσα κατάστασις τῶν ἐργατικῶν ἑνώσεων

Αἱ ἐργατικαὶ ἑνώσεις, ἐπιδράσασαι εἰς τὴν διαμόρφωσιν τῆς παρούσης οἰκονομικῆς καὶ κοινωνικῆς δομῆς, προωθήθησαν εἰς νέας καὶ ἰσχυροτέρας θέσεις, ἐκ τῶν ὁποίων ἀντιμετωπίζουν ἤδη διαφορετικὰ προβλήματα. Δὲν δύνανται πλέον νὰ παραμένουν ἁπλῶς εἰς τὴν πλευρὰν τῆς ἀντιπολιτεύσεως καὶ τῆς κριτικῆς. Λαμβάνουσαι μέρος, ἐν πνεύματι φιλίας καὶ συν-

εργασίας, εἰς τὰς διαπραγματεύσεις τῶν καθ' ἡμέραν θεμάτων, δὲν ἐπιτρέπεται νὰ θεωροῦν τοὺς ἑαυτούς των ὡς ἀνήκοντας εἰς ἕτερον κύκλον. Αἱ δυνατότητές των πρὸς διασφάλισιν τῆς ὁμαλῆς λειτουργίας τῆς παρούσης κοινωνίας καὶ τῆς ὀρθῆς συμμετοχῆς τῶν μελῶν των εἰς τὴν ἐπιτυγχανομένην οἰκονομικὴν ἄνοδον εἶναι σημαντικαί. 'Επιπροσθέτως, ἐνῷ αὗται δυνατὸν νὰ αἰσθάνωνται ἱκανοποιημέναι, κατὰ περιόδους, ἐκ τῶν καθιερωθέντων συστημάτων διαπραγματεύσεων, ἐν τούτοις ἡ διάρκεια τῶν περιόδων αὐτῶν νηνεμίας εἶναι κατὰ πᾶσαν πιθανότητα βραχεῖα ἐξ αἰτίας ἐξωτερικῶν καὶ ἐσωτερικῶν λόγων.

Εὐρύταται μεταβολαὶ πραγματοποιοῦνται εἰς τὴν φύσιν τοῦ δυτικοῦ κεφαλαιοκρατικοῦ συστήματος (ἴδε M. M. Postan: *An Economic History of Western Europe, 1045-1964,* London, 1967). 'Εξωγενῆ στοιχεῖα εἰσορμοῦν εἰς τὸ προσκήνιον, ἐμφανιζόμενα ὑπὸ τὴν μορφὴν μὴ ἰσοσκελισμένων ἰσοζυγίων διεθνῶν πληρωμῶν, ἐντόνου διεθνοῦς ἀνταγωνισμοῦ, πληθωριστικῶν πιέσεων ἐν τῷ ἐσωτερικῷ, βραδυτέρων ρυθμῶν ἀναπτύξεως, εὐρείας κλίμακος διαρθρωτικῶν δυσχερειῶν, μεγάλης ἐκτάσεως συγχωνεύσεων ἐπιχειρήσεων, παύσεως λειτουργίας ἐργοστασίων, ἀνομοιομορφιῶν εἰς τοὺς ρυθμοὺς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως κατὰ περιοχάς, διευρύνσεως τοῦ ἀναπτύγματος μεταξὺ ἀνωτάτων καὶ κατωτάτων εἰσοδημάτων, ὑπεράνω δὲ ὅλων αὐτῶν ὑπὸ τὴν μορφὴν αὐξανομένης κρατικῆς παρεμβάσεως εἰς τὴν οἰκονομίαν. Βραδύτερον ἢ ἐνωρίτερον αἱ ἐξελίξεις αὐταὶ θὰ διαταράξουν τὴν κατάστασιν εὐδαιμονίας ἡ ὁποία ἐπικρατεῖ ἐντὸς τῶν ἐθνικῶν ἐργατικῶν κινημάτων.

Τὰ ἐσωτερικὰ προβλήματα ἐπίσης καθίστανται περισσότερον ἔντονα. 'Η ἔλλειψις ἱκανοποιητικῶν σχέσεων μεταξὺ τῶν ἐργατικῶν ἑνώσεων ἐθνικοῦ ἐπιπέδου καὶ τῶν μελῶν των ἐντὸς τῶν ἐπιχειρήσεων ἀπαιτεῖ προσοχήν. 'Ολίγαι μόνον διαδικασίαι ὑφίστανται πρὸς ἐνημέρωσιν τούτων ὑπὸ τῆς ἡγεσίας των ἐπὶ τοῦ χειρισμοῦ τῶν διαφόρων θεμάτων, ἐνῷ τοιαῦται διαδικασίαι, ὅπως οἱ ὑπεύθυνοι ἔλεγχοι καὶ ἐκθέσεις, ἀποτελοῦν τὴν βάσιν τοῦ ὑγιοῦς συνδικαλισμοῦ. 'Η περιωρισμένη ἐπιρροὴ τῆς ἡγεσίας τῶν ἑνώσεων ἐπὶ τῆς ἐν γένει πολιτικῆς τῶν ἐπιχειρήσεων τὴν ἀποξενώνει ἐκ τῶν κρισίμων ἀποφάσεων τῶν διοικήσεών των. Τέλος, ἐνῷ αἱ σχέσεις τῶν ἡγετῶν τῶν ἐργατικῶν ἑνώσεων πρὸς τοὺς χαράσσοντας τὴν κυβερνητικὴν πολιτικὴν ἔχουν πολλαπλασιασθῆ, οὗτοι ἀπέφυγον νὰ καθορίσουν τὰς θέσεις των ρεαλιστικῶς ἔναντι τῶν νέων πολιτικῶν κατευθύνσεων καὶ εὐκαιριῶν, προτιμήσαντες ἁπλῶς τὴν θέσιν τῶν ἀντιτιθεμένων εἰς οἱανδήποτε πολιτικὴν ἐπηρεασμοῦ τοῦ κινήματος καὶ παραμείναντες οὕτω εἰς τὸ περιθώριον.

'Η ἀκολουθουμένη σήμερον συμπτωματικὴ ἀντιμετώπισις τῶν τρεχουσῶν ἐξελίξεων δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ διαρκέσῃ ἐπὶ πολύ. Τὰ ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ προβλήματα ἀπαιτοῦν δραστηριότητα, ὅπως ἐπίσης ὀργανωτικὴν ἀναδιάρθρωσιν καὶ ἀναπροσανατολισμὸν τῆς πολιτικῆς τῶν ἑνώσεων. Αἱ ἐργατικαὶ ἑνώσεις ὀφείλουν νὰ ἀπαντήσουν ἐνσυνειδήτως καὶ δραστικῶς εἰς τοὺς συγχρόνους προβληματισμοὺς τοὺς ὁποίους θέτει τὸ δυτικὸν κεφαλαιοκρατικὸν σύστημα.

αἱ πολυεθνικαὶ ἐπιχειρήσεις

Αἱ πολυεθνικαὶ ἐπιχειρήσεις ἀποτελοῦν ἀσφαλῶς μίαν τοιαύτην ἐξωτερικὴν δύναμιν, ἡ ὁποία, ἐνδεχομένως, θὰ κλονίσῃ τὴν δομὴν τοῦ ὑφισταμένου συστήματος συλλογικῶν διαπραγματεύσεων. Ὡρισμέναι σκέψεις ἔχουν ἤδη διατυπωθῆ πρὸς τὴν κατεύθυνσιν αὐτήν, ἀλλ' αἱ μεγαλύτεραι ἐκ τῶν ἐθνικοῦ ἐπιπέδου ἐργατικῶν ἑνώσεων δὲν ἔχουν ἀντιμετωπίσει εἰσέτι τὸ πρόβλημα ἀπ' εὐθείας. 'Ετήρησαν, σχετικῶς μὲ τὸ θέμα αὐτό, τὴν στάσιν ἡ ὁποία τοὺς ἐζητήθη ὑπὸ τῶν τμημάτων των εἰς τοὺς ἀντιστοίχους βιομηχανικοὺς κλάδους. Ὁ αὐτοσχεδιασμὸς ὅμως αὐτὸς δὲν φαίνεται νὰ ἱκανοποιῇ.

Αἱ ἀμερικανικαὶ ἑταιρίαι ἔχουν σήμερον εἰς τὸ ἐξωτερικὸν ἐπενδύσεις ὑπερβαινούσας τὰ 65 δισεκατομμύρια δολλαρίων. Εἰς τὴν Εὐρώπην ἐλέγχουν τὰς βιομηχανίας ἠλεκτρονικῶν ὑπολογιστῶν καὶ μικροκυκλωμάτων, συμμετέχουν δὲ σημαντικῶς εἰς τὰς βιομηχανίας αὐτοκινήτων, τὰς χημικάς, ἀγροτικῶν μηχανῶν, πετρελαίου καὶ ἄλλας. 'Επὶ πλέον, αἱ συγχωνεύσεις εὐρωπαϊκῶν ἑταιριῶν διαφόρων ἐθνικοτήτων φαίνεται νὰ αὐξάνουν. 'Η κίνησις αὐτὴ κατέστη ἀξιοσημείωτος εἰς τὴν παραγωγὴν αὐτοκινήτων, χημικῶν, σιδήρου καὶ χάλυβος. Μία νομοθετικὴ ρύθμισις περὶ τῆς ΕΟΚ θὰ διανοίξῃ πιθανῶς, ἐν καιρῷ, τὴν ὁδὸν διὰ ἰσχυροτέρας πιέσεις πρὸς ὑπερ-ἐθνικὰς ἐπιχειρήσεις.

Κατὰ τὰς προηγουμένας δεκαετίας αἱ ἐργατικαὶ ἑνώσεις κατέκριναν τὴν ἰσχὺν καὶ τὴν δρᾶσιν τῶν καρτέλ, ὡς ὑπονομευουσῶν τὰ συμφέροντα τοῦ κοινοῦ. 'Εκπλήσσουσα καθίσταται ἡ παροῦσα ἠπία ἀντιμετώπισις τοῦ νέου φαινομένου, ὅπου σαφῶς αἱ ἀποφάσεις τοιούτων πολυεθνικῶν ἑταιριῶν ἐπὶ θεμάτων ἐκλογῆς τοποθεσίας, ἐπεκτάσεως ἢ συμπτύξεως ἔχουν μίαν δραματικὴν ἐπίπτωσιν εἰς τὰς δραστηριότητας τῶν ἑνώσεων τῶν ἐπὶ μέρους χωρῶν. 'Αλλ' αἱ ἀμφιβολίαι αἱ ὁποῖαι γεννῶνται ἐν σχέσει πρὸς τὰς συγχωνεύσεις ἐπὶ ἐθνικοῦ ἐπιπέδου δὲν ἔχουν εἰσέτι ἀντιμετωπισθῆ εἰς τὰς πολυεθνικὰς ἐξελίξεις, ἐν μέρει, διότι αἱ κυβερνήσεις ἀνθίστανται ἀκόμη κατ' αὐτῶν.

Πρωτοβουλίαι εἰς τὸν τομέα αὐτὸν ἀνελήφθησαν εὐρέως κατόπιν τῆς ἐπιμονῆς τῶν ἀμερικανικῶν ἐργατικῶν ἑνώσεων. Οὕτω ἐδημιουργήθησαν, μέσῳ τῶν Γραμματειῶν τῶν συνδικάτων, Διεθνῆ 'Εργατικὰ Συμβούλια διὰ τρεῖς διεθνεῖς ἀμερικανικὰς ἑταιρίας αὐτοκινήτων (General Motors, Ford καὶ Crysler Simca-Fiat Rootes) καὶ μίαν γερμανικὴν (Volkswagen-Daimler-Benz). 'Επίσης, ἡ Διεθνὴς 'Ομοσπονδία 'Εργατῶν Μεταφορῶν καὶ ἡ Διεθνὴς 'Ομοσπονδία Χημικῆς Βιομηχανίας κινοῦνται πρὸς τὴν κατεύθυνσιν τῆς δημιουργίας διεθνῶν ἐργατικῶν συμβουλίων.

Ἡ ἀποτελεσματική, ἐν τούτοις, δρᾶσις αὐτῶν τῶν ἐργατικῶν συμβουλίων ἐντὸς τῶν διεθνῶν ἐπιχειρήσεων προσκρούει εἰς ἐσωτερικὰς δυσχερείας. Μία ἐξ αὐτῶν εἶναι ἡ ἔλλειψις ἐπὶ μέρους ἐργατικῶν ἑνώσεων ἢ ἡ ὕπαρξις ἐλλιπῶν ἢ αὐτονόμων ἑνώσεων. Αἱ δυσχέρειαι αὐταὶ ἀπαιτοῦν προσοχήν, διὰ νὰ μὴ ἀποβοῦν ἀπατηλαὶ αἱ δοθησόμεναι λύσεις. Ἐπὶ τοῦ παρόντος τὰ ἐργατικὰ συμβούλια τῶν πολυεθνικῶν ἑταιριῶν ἀποτελοῦν ὄργανα διοχετεύσεως πληροφοριῶν καὶ ἐξειδικευμένων διαπραγματεύσεων ὑπὲρ τῶν ἐργατικῶν ἑνώσεων τῶν ἐπὶ μέρους κλάδων τῶν ἑταιριῶν αὐτῶν. Τελικῶς, αἱ ἐθνικοῦ ἐπιπέδου ἐργατικαὶ ἑνώσεις θὰ παράσχουν μεγαλυτέραν ἐλευθερίαν εἰς τὰς ἑνώσεις τῶν πολυεθνικῶν ἑταιριῶν.

διεθνεῖς ἐξελίξεις καὶ ὀργανισμοί

Οἱ νέοι διεθνεῖς ὀργανισμοί, εἰς τοὺς ὁποίους συζητοῦνται ἢ νομοθετοῦνται κατευθύνσεις πολιτικῆς ὑπὸ κυβερνητικῶν ἐκπροσώπων, ἀποτελοῦν νέα, ἀνωτέρου ἐπιπέδου, κυβερνητικὰ ὄργανα. Εἰς τὴν πρώτην σειρὰν εὑρίσκεται ὁ Ὀργανισμὸς Οἰκονομικῆς Συνεργασίας καὶ Ἀναπτύξεως (ΟΟΣΑ). Εἰς τὰς συνεδριάσεις τοῦ Συμβουλίου ἢ τῶν Ἐπιτροπῶν του λαμβάνουν μέρος ἀνώτατοι κυβερνητικοὶ ἀντιπρόσωποι ἐκ δεκαενέα εὐρωπαϊκῶν χωρῶν, τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν, τοῦ Καναδᾶ καὶ τῆς Ἰαπωνίας. Ἡ ἀνταλλαγὴ ἀπόψεων ὑπ' αὐτῶν τείνει νὰ διαμορφώσῃ τὸ μεταξὺ τῶν κυβερνητικῶν ἡγετῶν κλῖμα οἰκονομικῆς σκέψεως. Τὰ συμπεράσματά των δὲν εἶναι δεσμευτικά. Καθορίζουν ὅμως τὰς ἐπὶ τοῦ παρόντος ἀποδεκτὰς ἀπόψεις.

Τὰ κινήματα τῶν ἐργατικῶν ἑνώσεων τῶν χωρῶν-μελῶν τοῦ ΟΟΣΑ ἐκπροσωποῦνται ὑπὸ μιᾶς συμβουλευτικῆς ἐπιτροπῆς, ἡ ὁποία δὲν ἔχει διαδραματίσει ζωτικὸν ρόλον ἐντὸς τῆς ὀργανώσεως. Ὁ ἀσήμαντος αὐτὸς ρόλος ὀφείλεται, ἐν μέρει, εἰς τὴν ὑπὸ τῶν κυβερνήσεων ἔλλειψιν διαθέσεως πρὸς παραχώρησιν εὐρυτέρας θετικῆς ἁρμοδιότητος εἰς τὰς ὁμάδας τῶν ἐκπροσώπων ἐργατικῶν καὶ ἐργοδοτικῶν ἑνώσεων. Αἱ κυβερνήσεις θεωροῦν τὸν ΟΟΣΑ ὡς τόπον ἐξετάσεως τῶν κυβερνητικῶν ἀπόψεων καὶ ὄχι ὡς τόπον συνελεύσεως διὰ τὴν ἀνταλλαγὴν ἀπόψεων ὑπὸ τοῦ κοινοῦ ἢ ὁμάδων εἰδικῶν συμφερόντων. Αἱ προτάσεις δι' ἓν κοινοβούλιον ἐκπροσώπων ἢ ὁμάδων συμφερόντων, ἔχοντος ἐξουσιοδότησιν ἐκτελέσεως νομοθετικοῦ ἔργου, ἠγνοήθησαν. Αἱ ἐπιστημονικαὶ ὑπηρεσίαι τοῦ ΟΟΣΑ, πλὴν ἐξαιρέσεων, ἐλάχιστα ἐνδιαφέρονται διὰ τὰς ἀπόψεις τῶν ὁμάδων αὐτῶν.

Αἱ ἐργατικαὶ ἑνώσεις, ὅπως ἐπίσης καὶ οἱ ἐπιχειρηματικοὶ κύκλοι, εἶναι οἱ κυρίως ὑπεύθυνοι διὰ τὴν τοιαύτην μειονεκτικὴν θέσιν. Δὲν κατέβαλον προσπάθειαν διὰ νὰ ἐξετάσουν ἐὰν ὁ ΟΟΣΑ θὰ ἠδύνατο νὰ ἀποβῇ μία κινητήριος δύναμις τῆς ὁποίας ἡ σφραγὶς θὰ ἐτίθετο ἐπὶ τῆς οἰκονομικῆς καὶ κοινωνικῆς πολιτικῆς τῶν κρατῶν-μελῶν. Οὔτε ἐκινητοποιήθησαν πρὸς ἄσκησιν πιέσεως ἐπὶ τῶν κυβερνήσεών των.

Τὸ ἐργατικὸν κίνημα ὑπῆρξε κρίσιμος δύναμις κατὰ τὴν διαμόρφωσιν τῆς Εὐρωπαϊκῆς Οἰκονομικῆς Κοινότητος. Μία πρόσφατος ἀνάλυσις, ἐν τούτοις, καταλήγει εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι αἱ ἐργατικαὶ ἑνώσεις εἰς τὸν χῶρον τῆς Εὐρωπαϊκῆς Κοινότητος εὑρίσκονται σήμερον εἰς τὴν περίεργον θέσιν νὰ διαθέτουν ἀξιοσημείωτον δύναμιν, κῦρος καὶ πολιτικὴν ἐπιρροὴν εἰς τὰς χώρας των, ἀλλὰ νὰ ἐπηρεάζουν ἐλάχιστα τὰς ὑποθέσεις τῆς κοινότητος. Ἡ τάσις νὰ ἐξαιροῦνται αἱ ἐργατικαὶ ἑνώσεις ἐκ τῆς διαδικασίας χαράξεως πολιτικῆς τῆς ΕΟΚ εἶναι σήμερον ἰσχυροτέρα ἀπὸ ὅ,τι κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς ἱδρύσεώς της. Ὁ ἐργατικὸς συνδικαλισμὸς ἐβράδυνεν, ἔναντι ἄλλων ὠργανωμένων ὁμάδων, νὰ ἀντιμετωπίσῃ τὴν πρόκλησιν αὐτήν. Ὑπῆρξε μία τάσις κατὰ τὴν ὁποίαν ἐθεωρήθη ὅτι ἠδύνατο νὰ ἐπαναπαύεται τις ἐπὶ τῶν ὑφισταμένων ἐθνικῶν θεσμῶν διὰ τὴν ἐπίτευξιν τῶν ἐπιθυμητῶν ἀποτελεσμάτων. Μεταξὺ τῶν ἡγετῶν τῶν ἐργατικῶν ἑνώσεων ἐνισχύεται ὁλονὲν ἡ πεποίθησις ὅτι τὸ ἄθροισμα τῶν ἐθνικῶν δυνάμεων δὲν συνιστᾷ μίαν εὐρωπαϊκὴν δύναμιν (Ellen M. Bussey, «Organized Labor and the E. E. C.», *Industrial Relations*, τόμος 2ος, Φεβρουάριος 1968, σελὶς 160).

Μικρά, ἂν μὴ ἀνύπαρκτος, ἦτο ἡ πρόοδος πρὸς ὑπερκέρασιν τῶν δυσχερειῶν αὐτῶν. Ἡ παροῦσα Γραμματεία τῶν ἐργατικῶν ἑνώσεων εἰς Βρυξέλλας λειτουργεῖ ὡς γραφεῖον πληροφοριῶν καὶ παροχῆς ὑπηρεσιῶν καὶ ὡς σημεῖον ἐπαφῆς διὰ τὰ συνδικαλιστικὰ στελέχη τῶν συμβουλευτικῶν ἐπιτροπῶν ἢ συμβουλίων. Ἀποτελεῖ λίαν μετριόφρονα πρωτοβουλίαν εἰς ἕνα χῶρον ὅπου ἀπαιτοῦνται ριζικαὶ ἀνανεώσεις. Αἱ ἑνώσεις ὀφείλουν νὰ παρακάμψουν πλείστας ἰδεολογικὰς διαφορὰς καὶ διαρθρωτικὰ προβλήματα, ὥστε νὰ δυνηθοῦν νὰ δημιουργήσουν μαχητικὴν ἐκπροσώπησιν καὶ ὑπερεθνικὰς δυνάμεις. Τοῦτο δὲν ἀποτελεῖ εἰσέτι ἀντικείμενον σοβαρῶν συζητήσεων. Αἱ ὑφιστάμεναι σήμερον σχέσεις πρὸς τὴν Εὐρωπαϊκὴν Οἰκονομικὴν Κοινότητα ἀποτελοῦν ἰσχυρὰν ἀπόδειξιν ὅτι αἱ ἐργατικαὶ ἑνώσεις οὔτε ἔχουν ἐπιληφθῆ τῶν σημαντικῶν προβλημάτων τοῦ παρόντος οὔτε ἔχουν προετοιμασθῆ διὰ τὸ μέλλον.

ἡ ἐκπροσώπησις τῶν ἐργατῶν ἐπὶ ἐπιχειρησιακοῦ ἐπιπέδου

α. Κενὰ εἰς τὰς σχέσεις τῶν ἑνώσεων μετὰ τῶν εἰς τοὺς ἐργασιακοὺς χώρους μελῶν των

Τὰ σημαντικὰ αὐτὰ θέματα τῶν πρὸς λύσιν ὑποθέσεων εἰς τὸ διεθνὲς πεδίον συμπληροῦνται ὑπὸ πλήθους ἄλλων προβλημάτων τῆς καθημερινῆς δράσεως τῶν ἐργατικῶν ἑνώσεων. Πιθανῶς, περισσότερον πιεστικόν, ἀπὸ πλευρᾶς ἀσκήσεως ἔξωθεν κριτικῆς τοῦ ὑφισταμένου συστήματος τῶν ἐργατικῶν ἑνώσεων, εἶναι τὸ παρατηρούμενον εἰς πλείστας χώρας χάσμα εἰς τὰς σχέσεις ὀργανώσεων καὶ ἐπὶ μέρους μελῶν των ἀπασχολουμένων εἰς ἐργασιακὸν περιβάλλον. Ἡ σχέ-

σις εἶναι τόσον χαλαρά, ὥστε νὰ παραμένῃ μόνον τὸ αἴσθημα τῆς ἑνότητος τῆς τάξεως ἢ ἄλλο τι εἰδικὸν ἐνδιαφέρον, ὅπως π.χ. ἡ ἀνεργία ἢ αἱ παροχαὶ κοινωνικῆς ἀσφαλίσεως ἢ ἀνεπίσημοι πιέσεις αἱ ὁποῖαι ὑποβοηθοῦν εἰς τὴν διατήρησιν τῶν δεσμῶν.

Ἡ ἀνάπτυξις τοῦ συστήματος τοῦ ἐργατικοῦ συνδικαλισμοῦ καὶ τῶν συλλογικῶν διαπραγματεύσεων κατὰ τὴν ἀρχικὴν περίοδον τοῦ καπιταλισμοῦ, ὅτε ὑφίστατο ἁπλουστέρα βιομηχανικὴ διάρθρωσις, ἔχει ρίψει μακρὰν σκιὰν εἰς τὰς δραστηριότητας τῶν ἐργατικῶν ἑνώσεων. Τὰ αἰτήματα τῶν ἐργατικῶν ἑνώσεων τὰ ὁποῖα προεβλήθησαν εἰς περιόδους πλεονασμάτων ἐργασίας ἀπεσκόπουν καὶ εἰς τὴν ἐλαχιστοποίησιν τοῦ μεταξὺ τῶν ἐργατῶν ἀνταγωνισμοῦ. Αὗται κατέληγον εἰς τὴν διαπραγμάτευσιν τῶν κατωτάτων ὁρίων ἀμοιβῆς καὶ τῶν ὅρων ἀπασχολήσεως δι' ἑκάστην περιοχὴν ἢ κλάδον βιομηχανικῆς παραγωγῆς. Οἱ ἐργατικοὶ ἐκπρόσωποι τῶν ἐπιχειρήσεων, εἰς τὰς ἱκανοποιητικῶς ὠργανωμένας περιοχάς, ἐπεσκέπτοντο τὸν ἐργοδότην ἢ τοὺς ἐκπροσώπους τῆς ἐργοδοτικῆς ἑνώσεως πρὸς διευθέτησιν ἀνακυπτουσῶν διαφορῶν. Μὲ τὴν διόγκωσιν, ὅμως, τῶν μονάδων ἀπασχολήσεως, πλεῖστοι ἐπιχειρηματίαι, διὰ νὰ διασφαλίσουν τὴν ἰσχύν των, ἠσχολήθησαν προοδευτικῶς οἱ ἴδιοι μὲ τὰ προβλήματα αὐτά. Αἱ ἰσχυραὶ εἰς ἐπίπεδον ἐπιχειρήσεως ὀργανώσεις καὶ ἡ προσεκτικὴ ἐντὸς τῶν ἐργοστασίων ὀργάνωσις, στοιχεῖα τὰ ὁποῖα δὲν ὑφίσταντο πάντοτε, ἀπέβησαν ἀπαραίτητοι διὰ τὴν ἀντιμετώπισιν τῶν νέων αὐτῶν δυνάμεων.

Ὡρισμέναι συνδικαλιστικαὶ ὀργανώσεις καὶ συστήματα συλλογικῶν διαπραγματεύσεων ἀντεμετώπισαν τὸν προβληματισμὸν αὐτόν. Εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας, τὸ σύστημα τοῦ προσδιορισμοῦ διαπραγματευτικῶν μονάδων καὶ ἐπιλογῆς ἐκπροσώπων-διαπραγματευτῶν δι' αὐτὰς ἐδημιούργησεν αὐτόνομα διαπραγματευτικὰ συστήματα, τυπικῶς ἄσχετα πρὸς τὰς ἐντὸς τοῦ αὐτοῦ βιομηχανικοῦ κλάδου ἐπιχειρήσεις ἢ πρὸς τὰς ὁμάδας τῆς αὐτῆς κοινότητος. Ἐπίσης, περιωρισμένος ἀριθμὸς διαπραγματευτικῶν διαδικασιῶν ἐδημιουργήθη ἀπὸ κοινοῦ ὑπὸ τῶν ἐνδιαφερομένων μερῶν. Τὰ συστήματα συλλογικῶν διαπραγματεύσεων τὰ περιλαμβάνοντα γραπτὰς συμφωνίας προεκάλουν ἐσωτερικὰς δυσαρεσκείας καὶ διαπραγματευτικὰς διαδικασίας ἀπολησύσας εἰς προβλέψεις ἐθελοντικῆς διαιτησίας, ἡ ὁποία βασίζεται ἐπὶ τῆς ἀποδοχῆς ὅτι αἱ ἐργατικαὶ ἑνώσεις εἶναι ὑπερασπισταὶ τῶν μισθωτῶν ἐπὶ θεμάτων καθορισθέντων διὰ τῶν γραπτῶν συμφωνιῶν.

Παρομοίας ὑφῆς συστήματα, δημιουργοῦντα δεσμὸν μεταξὺ μισθωτῶν καὶ ἑνώσεων, ἐνεφανίσθησαν εἰς τὴν Μεγάλην Βρεττανίαν, τὰς σκανδιναβικὰς χώρας, τὸ Βέλγιον καὶ τὴν Ἑλβετίαν. Οἱ ἐπικεφαλῆς ἐντὸς τῶν ἐπιχειρήσεων ἐνήργουν ὑπὲρ τῶν μισθωτῶν, ὡς ἐκπρόσωποι τῶν ἑνώσεων, κατὰ τὴν ἄσκησιν πιέσεως πρὸς σύναψιν συλλογικῆς συμβάσεως ἐργασίας. Εἰς τὴν Μεγάλην Βρεττανίαν ἡ πληθὺς τῶν ἐργατικῶν ἑνώσεων ἐντὸς τῶν ἐργοστασίων ὡδήγησε τοὺς ἐπικεφαλῆς αὐτῶν εἰς συνδυασμούς, οἱ ὁποῖοι συχνὰ προητοίμασαν τὴν ὁδὸν δι' ἓν ἀνεξάρτητον σύστημα διαπραγματεύσεων, ἐργοστασιακοῦ ἐπιπέδου, τὸ ὁποῖον συμπληρώνει τὰς γενικωτέρας συμφωνίας δι' ὁλοκλήρους περιοχὰς ἢ βιομηχανικοὺς κλάδους, ἐνῷ ταυτοχρόνως καθιστᾷ περίπλοκον τὸ ὅλον σύστημα τῶν βιομηχανικῶν σχέσεων.

Εἰς ἄλλας ὅμως χώρας, αἱ ἑνώσεις δὲν ὑπῆρξαν τόσον ἀποτελεσματικαί. Εἰς τὴν Γαλλίαν, ἀσθενεῖς καὶ πολλαπλαῖ, ἀπέβλεψαν μετ' ἐμπιστοσύνης εἰς τὰς ἐκ τῆς νομοθεσίας προβλεπομένας διαδικασίας διὰ τὴν ἐκλογὴν εἰς τοὺς ἐργασιακοὺς χώρους ἐκπροσώπων μὴ ἐχόντων σχέσιν πρὸς τὰς ἐργατικὰς ἑνώσεις, εἰς τὴν πραγματικότητα ὅμως διότι αἱ ἑνώσεις δὲν ἦσαν ἰσχυρότεραι εἰς ὀργάνωσιν ἀπὸ ὅ,τι αἱ ἐντὸς τῶν ἐργοστασίων συνδικαλιστικαὶ μονάδες. Ἰσχυραὶ καθ' ἑαυτὰς ἐργοστασιακαὶ ἑνώσεις ἀνέλαβον, δοθείσης εὐκαιρίας, τὴν πλήρη εὐθύνην εἰς ὡρισμένας ἐθνικοποιηθείσας ἐπιχειρήσεις. Εἰς τὴν Γερμανίαν, τὰ συμβούλια ἐργασίας ἐπιτελοῦν πλείστας λειτουργίας τῶν ἐργατικῶν ἑνώσεων. Οἱ μισθωτοὶ στρέφονται πρὸς τὰς ἑνώσεις ὅταν συσσωρεύωνται ἀγωγαὶ εἰς τὰ ἐργατικὰ δικαστήρια. Αἱ ἐργατικαὶ ἑνώσεις δύνανται νὰ παράσχουν τὰς ὑπηρεσίας των εἰς τὰ συμβούλια ἐργασίας μόνον ὅταν τοῦτο ζητηθῇ ὑπὸ τοῦ ἑνὸς τετάρτου τοὐλάχιστον τῶν μελῶν. Καίτοι τὸ πλεῖστον τῶν μελῶν τῶν συμβουλίων ἐργασίας εἶναι συνδικαλισταί, ὁ νομικὸς διαχωρισμὸς προεκάλεσε σημαντικὰς προστριβὰς μεταξὺ συμβουλίων καὶ ἑνώσεων. Οἱ ἐκπρόσωποι τῆς ἑνώσεως ἐντὸς τοῦ ἐργοστασίου εἰς τὴν καλυτέραν περίπτωσιν ἀσκοῦν κατ' ὄνομα τὸν ρόλον αὐτόν. Εἰς τὴν Ὁλλανδίαν, τὰ συμβούλια ἐργασίας ἐνεργοῦν ἐπίσης ὡς διαπραγματευταὶ εἰς περιπτώσεις δυσαρεσκειῶν. Αἱ ἑνώσεις διατηροῦν ὁλίγας σχέσεις μὲ τὰ συμβούλια αὐτά, πλὴν τῆς περιπτώσεως τῆς βιομηχανίας μετάλλου. Ὀλίγαι ἔχουν ἀναπτύξει συστήματα ἐκπροσωπήσεως εἰς αὐτὰς τῶν ὀργανώσεων ἐπιχειρησιακοῦ ἐπιπέδου. Εἰς τὴν Ἰταλίαν, αἱ «ἐσωτερικαὶ ἐπιτροπαί», καίτοι ἐδημιουργήθησαν εἰς τὰ πλαίσια τῶν συστημάτων συλλογικῶν διαπραγματεύσεων, εἶναι πράγματι ἀνεξάρτητοι τῶν ἑνώσεων καὶ ἐκλέγονται ἀπ' εὐθείας ὑπὸ τῶν μισθωτῶν. Αἱ ἐργατικαὶ ἑνώσεις ἐνταῦθα ἐπεμβαίνουν εἰς θέματα παραπόνων μόνον ὅταν αὐτὰ ἄγωνται ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων, προσεπάθησαν ὅμως νὰ ἀποκτήσουν ἄμεσον ἔλεγχον μέσῳ τῶν ἐπιχειρησιακοῦ ἐπιπέδου συλλογικῶν συμβάσεων. Εἰς τὴν Αὐστρίαν, ἡ αὐτὴ νομικὴ διάσπασις ὑφίσταται μεταξὺ τῶν συμβουλίων ἐργασίας καὶ τῶν ἑνώσεων, δεδομένου ὅτι τὰ πρῶτα χειρίζονται τὰς διαφορὰς παραπόνων. Ἀλλ' οἱ ἰσχυροὶ μετὰ τῶν ἑνώσεων δεσμοὶ ἔχουν ἐλαχιστοποιήσει τὰς δυνατὰς προστριβὰς μεταξὺ τῶν δύο σχημάτων. Εἰς τὸ Βέλγιον, αἱ ἰσχυραὶ ἐργατικαὶ ἑνώσεις παρενεβλήθησαν συχνὰ καὶ ἐπεφύλαξαν διὰ τὸν ἑαυτόν των τὴν ἁρμοδιότητα αὐτήν.

β. Περιορισμοὶ εἰς τὸ ἀντικείμενον τῶν συλλογικῶν διαπραγματεύσεων

Εἰς πλείστας εὐρωπαϊκὰς χώρας τὰ συστήματα τῶν συλλογικῶν διαπραγματεύσεων ὄχι μόνον ἐνεφάνισαν κενὰ εἰς τὰς διαδικασίας διὰ τὴν ἀνάδειξιν ἐκπροσώπων τῶν μισθωτῶν ἐπὶ ἐπιχειρησιακοῦ ἐπιπέδου ἀλλὰ καὶ περιορισμοὺς ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὸ ἀντικείμενον διαπραγματεύσεων. Αἱ κατὰ περιοχὰς καὶ βιομηχανικοὺς κλάδους συλλογικαὶ συμβάσεις τείνουν νὰ περιλαμβάνουν ἕνα περιωρισμένον ἀριθμὸν βασικῶν σημείων ἀφορώντων εἰς τοὺς ὅρους ἀπασχολήσεως, ὡς αἱ ἀποδοχαί, αἱ ὧραι ἐργασίας, αἱ διακοπαὶ καὶ τὰ προσωπικὰ ἐπιδόματα. Τὸ ἀντικείμενον αὐτὸ τῶν συλλογικῶν διαπραγματεύσεων, συγκρινόμενον πρὸς τοὺς λεπτομερεῖς κανονισμοὺς οἱ ὁποῖοι περιλαμβάνονται εἰς τὰς ἀμερικανικὰς συλλογικὰς συμβάσεις καὶ τὰ παραρτήματά των, ἀποτελεῖ ἁπλοῦν σκελετὸν βιομηχανικοῦ κώδικος, παρέχοντος εἰς τὰς διοικήσεις τῶν ἐπιχειρήσεων εὐρεῖαν δικαιοδοσίαν κατὰ τὴν ἄσκησιν τοῦ διευθυντικοῦ ἔργου των ἐντὸς τῶν ἐργοστασίων. Αἱ πιέσεις τῶν μισθωτῶν καὶ αἱ ἀνεπίσημοι διαπραγματεύσεις ἐντὸς τῶν ἐργοστασίων ἀπέβησαν σημαντικοὶ παράγοντες εἰς τὴν διαμόρφωσιν τῶν ἐν τῇ βιομηχανίᾳ σχέσεων. Αἱ ἑνώσεις ὀφείλουν νὰ ἀνεύρουν τὰς εἰδικὰς ἐκείνας διαδικασίας διὰ τῶν ὁποίων θὰ δυνηθοῦν νὰ ἐπιληφθοῦν τῶν ποικίλων πρακτικῶν προβλημάτων τὰ ὁποῖα ἀναφύονται εἰς τὸν ἐργασιακὸν χῶρον.

Τὰ συμβούλια ἐργασίας προσπαθοῦν εἰς ὡρισμένας χώρας νὰ ἱκανοποιήσουν τὰς ἀνάγκας αὐτάς, χειριζόμενα πλεῖστα προβλήματα τὰ ὁποῖα εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας ἀποτελοῦν μέρος τοῦ ἀντικειμένου τῶν συλλογικῶν διαπραγματεύσεων. Εἰς τὴν Αὐστρίαν, τὸ Βέλγιον, τὴν Γερμανίαν καὶ τὴν Ὁλλανδίαν τὰ συμβούλια ἐργασίας ἔχουν ἐξουσιοδοτηθῆ ὑπὸ τῶν ἑνώσεων νὰ διαπραγματεύωνται, ἀνεξαρτήτως, συμπληρωματικὰς συμβάσεις, ὑπὸ τὴν προϋπόθεσιν ὅτι αὗται δὲν ἀντιτίθενται εἰς τὰς βασικὰς τοιαύτας. Τὰ συμβούλια ὅμως αὐτά, ἐν τελευταίᾳ ἀναλύσει, ἐξαρτῶνται ὡς πρὸς τὴν ἀποτελεσματικότητά των ἐκ τῆς ἰσχύος τῶν ἑνώσεων ἢ ἐκ τῆς συνοχῆς τῶν ἀπασχολουμένων, προσκόπτοντα ὅπου ἐλλείπουν αἱ προϋποθέσεις αὗται.

Αἱ περιωρισμέναι δυνατότητες τοῦ ἰσχύοντος συστήματος συλλογικῶν διαπραγματεύσεων κατεφάνησαν λίαν ἐντόνως ἐκ τῶν μετατοπίσεων τῶν ἡμερομισθίων αἱ ὁποῖαι παρετηρήθησαν εἰς πλείστας χώρας, ὅπου ἡμερομίσθια καὶ ἐπιδόματα καθορίζονται διὰ διαπραγματεύσεων. Αὗται εἶναι συνήθως ἀποτέλεσμα πρωτοβουλίας τῶν ἐργοδοτῶν ἢ πιέσεως τῶν μισθωτῶν περιοχῆς τινος ἢ τῶν ἐργοστασιακῶν συμβουλίων ἐργασίας. Αἱ ἐργατικαὶ ἑνώσεις εἶχον μικρὰν σχέσιν μὲ τὴν ἐμφάνισιν ἢ τὸ μέγεθος τῶν μετατοπίσεων αὐτῶν, αἱ ὁποῖαι συχνὰ ἦσαν τοιαύτης ἐκτάσεως ὥστε νὰ καθίστανται ἰσοδύναμοι πρὸς γενικὰς ἐκ διαπραγματεύσεων αὐξήσεις. Εἰς Σουηδίαν ἐγένετο ἐκ τῶν ὑστέρων μελέτη τῶν ἐξελίξεων αὐτῶν κατὰ τὴν διαπραγμάτευσιν νέων συλλογικῶν συμβάσεων.[1]

γ. Ἐξασθένησις προσπαθείας λόγῳ παραλλήλων συστημάτων ἐκπροσωπήσεως

Τὸ σύστημα τῆς παραλλήλου ἐκπροσωπήσεως, διὰ τῶν ἑνώσεων καὶ τῶν συμβουλίων ἐργασίας, δὲν ὁδηγεῖ μόνον εἰς ἀνταγωνισμὸν καὶ προστριβὰς ἀλλὰ δημιουργεῖ ἐπίσης ὀξὺν διαχωρισμὸν μεταξὺ τῆς ἀποκτωμένης εἰς ἐπίπεδον ἐπιχειρήσεως ἐμπειρίας καὶ τοῦ συστήματος τῶν συλλογικῶν διαπραγματεύσεων τὸ ὁποῖον ἀκολουθεῖται εἰς ἐπίπεδον βιομηχανικοῦ κλάδου ὁλοκλήρου χώρας ἢ περιφερείας. Δὲν ὑφίσταται εὐχερὴς μέθοδος διὰ τὴν διοχέτευσιν ἐμπειρίας ἀπὸ τοῦ ἑνὸς τομέως εἰς τὸν ἕτερον. Αἱ συζητήσεις ἐπὶ θεμάτων μὴ καλυπτομένων ὑπὸ συλλογικῶν συμβάσεων δὲν φθάνουν συνήθως εἰς τὴν τράπεζαν τῶν διαπραγματεύσεων, ἡ δὲ πίεσις διὰ τὸν τύπον τῶν ἀναλυτικῶν συλλογικῶν συμβάσεων αἱ ὁποῖαι καθιερώθησαν εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας εἶναι ἐλαχίστη. Ἐπὶ πλέον, ὑπ' αὐτὰς τὰς συνθήκας, αἱ ἀδυναμίαι τῶν ἑνώσεων εἰς θέματα ὀργανώσεως καὶ ἐκπροσωπήσεως, αἱ ὁποῖαι τείνουν νὰ καταστοῦν ἐνδημικαί, οὔτε ἀποκαλύπτονται εὐκόλως οὔτε ὑφίσταται κίνητρόν τι ἢ μέθοδος πρὸς διόρθωσιν τῶν ἐλλείψεων. Εἰς τὴν πραγματικότητα, ἡ προσοχὴ ἡ ὁποία ἀπεδόθη ὑπὸ τῶν ἑνώσεων εἰς τὰ θέματα ἐκλογῶν τῶν συμβουλίων ἐργασίας τῶν ἐργοστασίων συνίστατο εἰς τὴν ἀπορρόφησιν σημαντικοῦ μέρους τῶν πόρων των, ἐναντι ὀλίγων ἀμέσων ἀντιπαροχῶν ἢ πλεονεκτημάτων.

Ἐπὶ πλέον, οἱ ἐργοδόται ἔχουν τὴν τάσιν νὰ ἀνθίστανται εἰς τὴν ἐπέκτασιν τοῦ πεδίου ἐφαρμογῆς τῶν συλλογικῶν διαπραγματεύσεων ἢ τῶν ἐπαφῶν μεταξὺ ἑνώσεων καὶ μισθωτῶν. Οὕτω, αἱ μεταβολαὶ εἰς τὴν νομοθεσίαν, πρὸς διεύρυνσιν τῶν ἁρμοδιοτήτων τῶν συμβουλίων ἐργασίας, ἐπέρχονται βραδέως.

Ἡ Σουηδία εἶναι μία ἐκ τῶν ὀλίγων χωρῶν ἡ ὁποία, ἐν τῷ πλαισίῳ σοβαρῶν μακροπροθέσμων δεσμεύσεων, ἀναζητεῖ τὴν διαμόρφωσιν ὀρθῶν σχέσεων μεταξὺ τοῦ ἐπικεφαλῆς τοῦ συλλόγου τοῦ ἐργοστασίου καὶ τῶν συμβουλίων ἐργασίας, διὰ τῆς παραχωρήσεως εἰς τὴν διοίκησιν εὐρέων περιθωρίων διακριτικῆς ἐξουσίας, Οἱ διοικοῦντες τὰς ἐπιχειρήσεις συμ-

1. Εἰς τὴν Αὐστρίαν τὰ συμβούλια ἐργασίας διαπραγματεύονται μετὰ τῆς διοικήσεως ἰδιαίτερα μισθολογικὰ συστήματα, κανόνας ἐργασίας καὶ ἀπασχολήσεως, μεταβιβάσεις περιλαμβανούσας μείωσιν τῶν μισθῶν, καταλόγους διακοπῶν καὶ πειθαρχικὰ μέτρα. Εἰς τὸ Βέλγιον ἔχουν ἐξουσιοδοτηθῆ νὰ καθορίζουν κριτήρια δι' ἀπολύσεις, πλεονάσματα ἐργασίας, κανόνας ἐργασίας, ἀλλαγὰς εἰς τὰς ὥρας ἐργασίας καὶ πίνακας ἐτησίων ἀδειῶν. Εἰς τὴν Γερμανίαν συζητοῦν θέματα σχετικὰ πρὸς τὴν πρόσληψιν, τὰς μετακινήσεις, τὰς ἀτομικὰς καὶ ὁμαδικὰς ἀπολύσεις, τὸ πρόγραμμα ἐργασίας καὶ ἀδειῶν, θέματα πειθαρχίας, ρυθμοὺς ἀποδόσεως καὶ μισθολογικὰ κίνητρα. Ἐπίσης, θέματα ἐπαγγελματικῆς ἐκπαιδεύσεως καὶ μεταβολῶν αἱ ὁποῖαι συνεπάγονται σημαντικὰς ἀλλαγὰς διὰ τοὺς μισθωτούς. Εἰς τὴν Ὁλλανδίαν τὰ συμβούλια ἐργασίας ἐρωτῶνται ἐπὶ τῶν κανονισμῶν ἐργασίας, τῶν ἐτησίων ἀδειῶν καὶ ἀργιῶν καὶ τῆς ὀργανώσεως τῶν ἐναλλασσομένων ὁμάδων ἐργασίας.

βουλεύονται ὁλονὲν περισσότερον τὸν ἐπικεφαλῆς τῶν μισθωτῶν εἰς πλεῖστα ἐπιχειρησιακὰ θέματα, τὰ ὁποῖα ἐπηρεάζουν τὴν θέσιν τῶν μισθωτῶν πρὸ τῆς ἀνακοινώσεώς των. Τὰ συμβούλια ἐργασίας τὰ ὁποῖα ἐξελέγησαν ὑπὸ τῶν μισθωτῶν τῶν κατὰ τόπους ἐργοστασίων ἔχουν ἐπισήμως τὸ δικαίωμα νὰ ἐρωτῶνται ἐπὶ καθωρισμένου ἀριθμοῦ θεμάτων προσωπικοῦ.

Μεγαλύτεραι προσπάθειαι θὰ ἔπρεπε νὰ εἶχον καταβληθῆ διὰ τὴν αὔξησιν τοῦ βαθμοῦ διεισδύσεως τῶν ἑνώσεων ἐντὸς τοῦ ἐργατικοῦ δυναμικοῦ καὶ τὴν ἐπέκτασιν τοῦ πεδίου ἐφαρμογῆς τῶν συλλογικῶν διαπραγματεύσεων πρὶν ἢ μεγαλύτεραι μεταβολαὶ πραγματοποιηθοῦν πρὸς τὴν ὁλοκλήρωσιν τῶν λειτουργιῶν ἐκπροσωπήσεως. Αἱ ἐργατικαὶ ἑνώσεις εἰς πλείστας εὐρωπαϊκὰς χώρας δὲν ἔδωσαν εἰς τὸ πρόβλημα αὐτὸ τὴν προτεραιότητα τὴν ὁποίαν πράγματι ἀξίζει.

ἐκπροσώπησις τῶν ἐργατικῶν ἑνώσεων ἐπὶ ἐπιχειρησιακοῦ ἐπιπέδου

α. Αἱ ἀπόψεις τῶν ἐργατικῶν ἑνώσεων

Ἐνῷ οἱ ἀμερικανοὶ ἐρευνηταὶ εἶναι ἀρκετὰ εὐαίσθητοι ἔναντι τῶν προβλημάτων τὰ ὁποῖα δημιουργοῦνται ἐκ τῶν κενῶν εἰς τὴν ὀργάνωσιν καὶ τὴν ἐπαφὴν τῶν ἑνώσεων μὲ τὰ μέλη των (ἀπόδειξις τὰ ἀνακύψαντα προβλήματα κατὰ τὴν κατάρτισιν συλλογικῶν συμβάσεων μετὰ πολλαπλῶν ὀργανώσεων εἰς τὰς βιομηχανίας αὐτοκινήτων, χάλυβος καὶ ἄλλους βιομηχανικοὺς κλάδους), οὗτοι ἐμφανίζουν τάσιν νὰ καταννοοῦν ὀλιγώτερον τὰς βλέψεις τῶν μισθωτῶν πρὸς ἐκπροσώπησίν των εἰς τοὺς κύκλους λήψεως καὶ ἐκτελέσεως ἀποφάσεων ἐπιχειρησιακοῦ ἐπιπέδου. Σκέψεις ἐπὶ τοιούτων δυνατοτήτων διετυπώθησαν ὑπὸ τῶν ἑνώσεων ἐπ' εὐκαιρίᾳ μόνον καὶ κατὰ περιόδους ὀπισθοδρομήσεως τῶν ἐργασιῶν, παύσεως λειτουργίας ἐργοστασίων, τεχνολογικῶν μεταβολῶν καὶ ἀντιδράσεως ἐργοδοτῶν εἰς παραχωρήσεις δοθείσας γενικῶς διὰ συλλογικῶν συμβάσεων ἐπιπέδου ἀνωτέρου τοῦ ἐπιχειρησιακοῦ. Εἰς τὰς περιπτώσεις αὐτὰς αἱ ἑνώσεις προέτειναν ἐθνικοποίησιν τῶν ἐπιχειρήσεων ἢ παρέμβασίν των εἰς τὴν διοικητικὴν διαδικασίαν πρὸς ὑποβοήθησιν τῆς ἀνορθωτικῆς προσπαθείας ἢ κυβερνητικὰς δεσμεύσεις ὡς πρὸς ὡρισμένας ἐνεργείας τῆς διοικήσεως τῶν ἐπιχειρήσεων ἢ ἀκόμη τὴν κυβερνητικὴν ἐνθάρρυνσιν δι' ἐρεύνας καὶ ἀνακαινίσεις εἰς τὰς περιπτώσεις ἀποτυχιῶν τῶν διοικήσεων. Ἀλλ' αἱ προτάσεις αὐταὶ μικρὰν μόνον ἐπίδρασιν ἔχουν ἐπὶ τῶν ἀντιλήψεων αἱ ὁποῖαι σήμερον ἐπικρατοῦν εἰς τὸ ἀμερικανικὸν ἐργατικὸν κίνημα.

Εἰς τὴν Εὐρώπην, ἐξ ἄλλου, αἱ ἑνώσεις ἀναζητοῦν δραστηρίως μέσα διὰ τῶν ὁποίων θὰ ἠδύναντο νὰ ἐπηρεάσουν τὰς ἀποφάσεις τῶν διοικήσεων ἐπὶ οἰκονομικῶν προβλημάτων ἢ προβλημάτων προσωπικοῦ. Ἡ προσπάθεια αὐτὴ ἐκπηδᾷ τόσον ἐκ τῆς περιωρισμένης ἐκτάσεως τοῦ πεδίου τῶν συλλογικῶν διαπραγματεύσεων, ὅσον καὶ ἐκ τῆς γενικῆς πιέσεως ὅπως προωθηθῇ τὸ πνεῦμα τῆς «βιομηχανικῆς δημοκρατίας». Τὰ διὰ τοῦ συνθήματος αὐτοῦ ἐννοούμενα εἶναι ποικίλα. Μεταξὺ αὐτῶν περιλαμβάνεται ἡ ἄποψις ὅτι οἱ μισθωτοὶ θὰ ἔπρεπε νὰ συμμετέχουν εἰς ὅλας τὰς ἀποφάσεις τῆς ἐπιχειρήσεως, δεδομένου ὅτι αὗται ἐπηρεάζουν τὴν ἀπασχόλησίν των καὶ τὰς δυνατότητας συμμετοχῆς των εἰς ὀφέλη καὶ ἀσκοῦν, ἴσως, ἄμεσον ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς ἐργασίας των. Αἱ διοικήσεις ἔχουν συχνὰ ἀνατρέψει ἐπιχειρήσεις εἴτε ἐκ λόγων προσωπικῶν εἴτε λόγῳ ἀκολουθουμένης πολιτικῆς. Ἡ δραστηριότης τῶν διοικούντων τὰς ἐπιχειρήσεις θὰ ἔπρεπε νὰ ἐλέγχεται σταθερῶς δι' ἀσκήσεως ἀνεξαρτήτου ἐθνικῆς οἰκονομικῆς καὶ κοινωνικῆς κριτικῆς, κατὰ τὴν ὁποίαν νὰ χρησιμοποιοῦνται κριτήρια εὐρύτερα τῶν περὶ ἀποδόσεως τῶν ἐπενδύσεων. Ὡς ἐκ τούτου, καὶ αὐτὴ αὕτη ἡ διοίκησις, ἡ ὁποία ἔχει σφετερισθῆ τὴν δύναμιν τῶν ἑταιριῶν ἐν ὀνόματι τῆς ἰδιοκτησίας τὴν ὁποίαν δὲν κατέχει, θὰ ἔπρεπε νὰ συμπληρωθῇ διὰ τῆς ἐκπροσωπήσεως ἐν αὐτῇ καὶ ἑτέρων συμφερόντων.

β. Αἱ ἀπόψεις τῶν διοικούντων τὰς ἐπιχειρήσεις

Οἱαιδήποτε δυνάμεις καὶ ἂν παρωθοῦν τοὺς μισθωτοὺς καὶ τὰς ἑνώσεις των εἰς τὴν ἀναζήτησιν νέων μορφῶν σχέσεων ἐντὸς τῶν ἐργοστασίων, παραλλήλως καὶ οἱ διοικοῦντες τὰ ἐργοστάσια καὶ ἡ κοινωνία ἀξιολογοῦν ἐκ νέου τὸ παρὸν σύστημα ὀργανώσεως καὶ διακυβερνήσεως τῶν ἐπιχειρήσεων. Οἱ ἐργοδόται ἀναγνωρίζουν ὅτι αἱ παλαιαὶ μορφαὶ διοικήσεως τῶν μισθωτῶν ἴσως νὰ εἶναι ἀντιπαραγωγικαί. Εἰς τὴν σύγχρονον ἐποχὴν ἡ συνεργασία τῶν μισθωτῶν μετὰ τῆς διοικήσεως ἢ ἡ συναίνεσίς των καθίστανται βασικοὶ παράγοντες διὰ τὴν ἐπίτευξιν τῶν ἐπιθυμητῶν ἀποτελεσμάτων. Ἡ ἔννοια τοῦ ὅρου «ἀνθρώπιναι σχέσεις» εἰς τὰς σχέσεις τῶν μισθωτῶν ὑπῆρξε δημοφιλὴς ἐπί τι διάστημα μετὰ τὸν πόλεμον, ἀλλ' ἀπεδείχθη μὴ ἐπαρκὴς κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς συνδικαλιστικῆς ἀνεξαρτησίας. Οὐδεμία φιλοσοφικὴ θέσις ὑποκατέστησε ταύτην, καίτοι προετάθησαν διάφοροι τύποι διοικήσεως τῶν ἐπιχειρήσεων. Πιθανῶς, ἡ πλέον σημαντικὴ νέα ἰδέα νὰ προέρχεται ἐκ τοῦ βρεττανικοῦ ὁμίλου Tavistock, δηλαδὴ ἐκ τῆς προτάσεως περὶ αὐτοδιοικήσεως τεχνικῶς αὐτονόμων ὁμάδων ἐργασίας ἐργατῶν παραγωγῆς. Αἱ διοικήσεις ἀναζητοῦν νέας λύσεις μὴ ἐπιφερούσας ριζικὰς μεταβολὰς εἰς τὴν διάρθρωσιν τῶν ἐπιχειρήσεων. Εἰς τὴν Εὐρώπην, συγκεντρώνουν τὰς προσπαθείας των εἰς τὴν ἐπίτευξιν ὑψηλοτέρας παραγωγικότητος, εἰσάγουσαι νέα συστήματα κινήτρων ἀμοιβῆς ἐργασίας ἀντὶ ἐκείνων τὰ ὁποῖα παρεκώλυον τὸν σκοπὸν αὐτόν.

Οἱ ἐργοδόται ἀπεδέχθησαν προτάσεις πρὸς βελτίωσιν τῆς ἐπικοινωνίας. Ἀλλὰ συντόμως διεπίστωσαν ὅτι τοῦτο ἐσήμαινεν ἐπικοινωνίαν πρὸς ἀμφοτέρας τὰς κατευθύνσεις, ἀπαιτοῦσαν δραστηρίαν καὶ ἀνεξάρτητον ἐργατικὴν ὀργάνωσιν ἐντὸς τῆς ἐπιχειρήσεως, ἡ ὁποία νὰ ἔχῃ ἐμπιστοσύνην καὶ αὐτοσεβασμόν. Αἱ διοικήσεις προετίμησαν πολὺ περισσότε-

ρον συστήματα συνεργασίας βασιζόμενα εἰς τὴν παροχὴν ὑποδείξεων ἐπὶ θεμάτων ἐχόντων ἄμεσον σχέσιν μὲ τὰ ἀτομικὰ συμφέροντα τῶν μισθωτῶν.

Ὡρισμένοι ἐκ τῶν ἀσκούντων διοίκησιν ἀπεδέχθησαν προτάσεις συμβουλευτικῆς συνεργασίας. Εἶδον ὅμως ὅτι αὕτη τείνει νὰ ἀκολουθήσῃ μίαν «φυσικὴν» σχεδὸν πορείαν ἐπεκτάσεως. Ἐκκινοῦσα, μετὰ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ προγράμματος, ἐξ ἑνὸς σταδίου χορηγήσεως πληροφοριῶν, ὡδηγεῖτο πρὸς τὰ ὀπίσω εἰς συζητήσεις ἐπὶ τῶν πρὸς ἐφαρμογὴν σχεδίων, κατόπιν περαιτέρω πρὸς τὰ ὀπίσω εἰς συζητήσεις δι' ἀναθεώρησιν συγκεκριμένων ἀποφάσεων καὶ ἔτι περαιτέρω εἰς τὸν ἔλεγχον τῶν βασικῶν ἀντιλήψεων διὰ τὴν καθιέρωσιν καινοτομιῶν. Ἐπὶ τοῦ παρόντος ἡ πρόοδος εἰς τὸ ὅλον θέμα τῆς συμβουλευτικῆς συνεργασίας ἐπιτυγχάνεται διὰ τῆς μεταβάσεως ἐκ τῶν τρεχόντων εἰδικῶν καὶ ἐπὶ μέρους προβλημάτων πρὸς τὰ γενικὰ προβλήματα διοικήσεως ἐπιχειρήσεως καὶ μακροπροθέσμου προγραμματισμοῦ. Βεβαίως, ἐλάχιστα συστήματα συμβουλευτικῆς συνεργασίας ἔχουν καλύψει ὁλόκληρον τὸν χῶρον αὐτόν, ἀλλ' ἡ ἀσκουμένη πίεσις τείνει πρὸς αὐτὴν τὴν κατεύθυνσιν.

γ. Αἱ ἀπόψεις τοῦ κοινοῦ

Τὸ κοινὸν καὶ τὸ κράτος ἔχουν, βεβαίως, τοὺς ἰδικούς των ἀνεξαρτήτους λόγους νὰ ἐνδιαφέρωνται διὰ τὸ θέμα τῆς ἀναδιαρθρώσεως τῆς ὀργανώσεως τῶν ἐπιχειρήσεων. Ἔχει καταστῇ γνωστὸν ὅτι τὰ μικτὰ συμβουλευτικὰ σώματα ἢ τοιαῦτα παραγωγικότητος λειτουργοῦν ἀποτελεσματικῶς, συμβάλλοντα εἰς τὴν προώθησιν τῶν συμφερόντων τόσον τῆς ἐπιχειρήσεως ὅσον καὶ τῆς οἰκονομίας. Αἱ διοικήσεις καὶ οἱ μισθωτοὶ θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ συνεργάζωνται ἐπὶ πλείστων κοινῶν θεμάτων κειμένων πολὺ πέραν τοῦ χώρου ὁ ὁποῖος καλύπτεται συνήθως ὑπὸ τῆς διαδικασίας τῶν συλλογικῶν διαπραγματεύσεων.

Ἐπὶ πλέον, οἱ δημόσιοι λειτουργοὶ ἀντιμετωπίζουν ὁλονὲν περισσότερον τὴν ἰδιωτικὴν ἐπιχείρησιν ὄχι ὡς ἁπλῆν μονάδα, ἀλλ' ὡς προσδιοριστικὴν καὶ σημαντικὴν οἰκονομικὴν δύναμιν, ὡς ἄξονα ἐπὶ τοῦ ὁποίου στηρίζεται ἡ πραγματοποίησις τῶν ἐθνικῶν ἀντικειμενικῶν σκοπῶν. Ἡ ἐπιχειρηματικὴ δραστηριότης πρέπει νὰ εἶναι σύμφωνος πρὸς τὴν ἐθνικὴν πολιτικήν. Καθὼς δὲ ὁ ἐθνικοῦ ἐπιπέδου οἰκονομικὸς προγραμματισμὸς ἀποτελεῖ κεντρικὴν μέριμναν τῆς κυβερνητικῆς πολιτικῆς, καθίσταται ἐπιτακτικὸν ὅπως οἱ σκοποὶ τοῦ προγράμματος ἀντικατοπτρίζωνται εἰς τὰς ὑπὸ τῶν ἐπιχειρήσεων λαμβανομένας ἀποφάσεις.

Ἡ κρατικὴ ἐκπροσώπησις εἰς τὰ διοικητικὰ συμβούλια, ἢ αἱ κυβερνητικαὶ ἐπενδύσεις εἰς ἐπιχειρήσεις, ἢ ἄλλαι λύσεις, ἔχουν θεωρηθῆ ὡς μέσα δυνάμενα νὰ προωθήσουν αὐτὴν τὴν προσέγγισιν. Βεβαίως, ἀποτελεῖ σημαντικὴν συμβολὴν πρὸς τὴν κατεύθυνσιν αὐτὴν ἡ συμμόρφωσις πρὸς κώδικας συνταχθέντας οἰκειοθελῶς ὑπὸ τῶν ἐπιχειρήσεων καὶ ὑπηρετοῦντας τοὺς ἀντικειμενικοὺς αὐτοὺς σκοπούς. Πάντως, ἡ μεθόδευσις αὐτὴ θεωρεῖται ὡς μεταβατικὸν στάδιον ἐν τῇ ἐξελίξει πρὸς μίαν περισσότερον ἐπαρκῆ λύσιν. Εἶναι ὡς ἐκ τούτου λίαν συμπαθὴς ἡ προσπάθεια πρὸς ἀνασύνθεσιν τοιούτων συμβουλίων, κατὰ τρόπον ὥστε νὰ περιλαμβάνουν ἐκπροσώπους τῶν μισθωτῶν, τῶν καταναλωτῶν καὶ τοῦ δημοσίου.

δ. Συμβούλια ἐργασίας, ἐκπροσώπησις ἐργατῶν καὶ πολιτικὴ τῶν ἐπιχειρήσεων

Αἱ ἀνωτέρω ἀναφερθεῖσαι δυνάμεις ὡδήγησαν εἰς τὴν προώθησιν εἴτε τῶν διὰ τῆς νομοθεσίας ὁριζομένων περὶ μικτῶν συμβουλευτικῶν ἐπιτροπῶν εἴτε τῶν συμβουλίων ἐργασίας. Κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν δύο πολέμων μικταὶ ἐπιτροπαὶ καὶ συμβούλια ἐργασίας ἐνεφανίσθησαν εἰς πλείστας χώρας. Βραδύτερον ὅμως ἐμειώθη ἡ σημασία των εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας, τὸ Ἡνωμένον Βασίλειον καὶ τὸν Καναδᾶν. Εἰς τὴν Σκανδιναβίαν τὰ συμβαλλόμενα μέρη συνεφώνησαν ὅπως διατηρήσουν ὑπὸ τὸ καθεστὼς τῶν συλλογικῶν συμβάσεων τὰ συμβούλια ἐργασίας. Ταῦτα προσέφερον ὑπηρεσίας ὡς χρήσιμα, καίτοι οὐχὶ κρίσιμα, μέσα δι' ἀνταλλαγὴν ἀπόψεων, προώθησιν τῶν κοινῶν ἀντικειμενικῶν σκοπῶν καὶ διεύρυνσιν τῶν ἐπαφῶν μεταξὺ συνδικαλιστῶν καὶ διοικήσεως. Οἱ μισθωτοὶ ἀπέκτησαν διὰ τῶν μέσων αὐτῶν πληροφορίας περὶ τῶν οἰκονομικῶν συνθηκῶν καὶ ἐξελίξεων ἐντὸς τῆς ἐπιχειρήσεως, προσανατολιζόμενοι οὕτω καλύτερον εἰς τὰς ἰδικάς των ἐνδοεπιχειρησιακὰς οἰκονομικὰς δραστηριότητας. Εἰς ἄλλας χώρας ὑφίστανται νομοθετικαὶ προβλέψεις διὰ τῶν ὁποίων παραχωρεῖται εἰς τὰ συμβούλια ἐργασίας τὸ δικαίωμα νὰ λαμβάνουν πληροφορίας ἐπὶ τῶν δραστηριοτήτων τῆς ἐπιχειρήσεως, ἐπὶ τῶν οἰκονομικῶν ἐκθέσεων, καθὼς καὶ τὸ προνόμιον τῆς παροχῆς συμβουλῶν πρὸς τὴν διοίκησιν. Ἀπρόθυμοι αἱ διοικήσεις διὰ τὴν ἐφαρμογὴν τοιούτων διατάξεων δυσχερῶς ἐπέτρεπον τὴν προώθησιν τῆς συμμετοχῆς τῶν μισθωτῶν μέχρι τοῦ ἐπιπέδου λήψεως ἀποφάσεων. Ἐξ ἄλλου, εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας αἱ ἐργατικαὶ ἑνώσεις ἐλάμβανον εὐκόλως πληροφορίας παρεχομένας ὑπὸ τῶν ἑταιριῶν πρὸς εἰδικοὺς ὀργανισμούς, χρηματιστηριακὰ καὶ πιστωτικὰ γραφεῖα. Αἱ εὐρωπαϊκαὶ κυβερνήσεις καὶ τὰ χρηματιστήρια ζητοῦν, ἐπίσης, σήμερον περισσοτέρας πληροφορίας. Αἱ ἐργατικαὶ ἑνώσεις θὰ ἔχουν συντόμως εἰς τὴν διάθεσίν των πλείστας οἰκονομικὰς πληροφορίας ἄνευ τῆς ἀνάγκης νὰ δώσουν μάχην διὰ τὴν συμμετοχήν των εἰς τὴν διοίκησιν τῆς ἐπιχειρήσεως πρὸς ἀπόκτησιν αὐτῶν.

Σημαντικῶς πρωτοποριακαὶ θέσεις ἐπετεύχθησαν εἰς τὴν Αὐστρίαν. Τὰ συμβούλια ἐργασίας δύνανται νὰ εἰσάγουν διαμαρτυρίας εἰς τὴν Ἐθνικὴν Οἰκονομικὴν Ἐπιθεώρησιν ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι ἀποφάσεις καὶ δραστηριότητες τῆς ἐπιχειρήσεως ἀντίκεινται πρὸς τὸ δημόσιον συμφέρον. Ἐν τούτοις, τὸ προνόμιον αὐτὸ δὲν ἐχρησιμοποιήθη εἰσέτι. Εἰς τὴν Αὐστρίαν καὶ τὴν Γερμανίαν τὰ συμβούλια ἐργασίας ἐκλέγουν μέ-

λη διὰ τὰ ἐποπτεύοντα τὰς ἐπιχειρήσεις σώματα, εἰς μὲν τὴν Αὐστρίαν δύο μέλη, εἰς δὲ τὴν Γερμανίαν τὸ ἓν τρίτον τοῦ ὅλου ἀριθμοῦ τῶν μελῶν. Εἰς τὰς βιομηχανίας σιδήρου καὶ χάλυβος τῆς Γερμανίας αἱ ἐργατικαὶ ἑνώσεις καὶ τὰ συμβούλια ἐργασίας συμμετέχουν εἰς τὴν ὑπόδειξιν τοῦ ἡμίσεος ἀριθμοῦ τῶν μελῶν τῶν διοικητικῶν συμβουλίων τῶν σωμάτων τὰ ὁποῖα ἀσκοῦν ἐποπτείαν καὶ τοῦ ἑνὸς ἐκ τῶν τριῶν διευθυντῶν αὐτῶν. Καίτοι αἱ νέαι αὐταὶ ἐξελίξεις προήγαγον τὴν περισσότερον προσεκτικὴν ἐξέτασιν τῶν ἀπόψεων καὶ τῶν ἀναγκῶν τῶν μισθωτῶν ὡς καὶ τῶν προβλημάτων ἀνθρωπίνων σχέσεων εἰς τὴν βιομηχανίαν, δὲν ἀπέβησαν σημαντικὰ μέσα πρὸς ἐνίσχυσιν νέων προσεγγίσεων πρὸς αὐτὰ ταῦτα τὰ οἰκονομικὰ προβλήματα τῆς ἐπιχειρήσεως. Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς παρούσης κρίσεως εἰς τὴν γερμανικὴν βιομηχανίαν σιδήρου καὶ χάλυβος, ἡ ἰδία ἡ κυβέρνησις διεμεσολάβησε, προτείνασα τὴν ὑπὸ διαφόρων μονάδων σύμπηξιν ἑταιριῶν, ὑποβοηθοῦσα οὕτω τὴν συνένωσιν τῶν οἰκονομικῶς ὑγιῶν μερῶν καὶ στρέφουσα τὰς ἐναπομενούσας δυνάμεις πρὸς νέας τοπικὰς εὐκαιρίας ἀπασχολήσεως.

Οἱ γάλλοι συνδικαλισταὶ πράγματι ἐτοποθετήθησαν εἰς τὰ διοικητικὰ συμβούλια ἐθνικοποιηθεισῶν βιομηχανιῶν. Αἱ διοικήσεις, ἐν τούτοις, ἀνεζήτησαν τρόπους ἀπομονώσεως αὐτῶν καὶ ἐλαχιστοποιήσεως τῆς ἐπιρροῆς των. Εἰς τὴν Μεγάλην Βρεττανίαν ἡ τοποθέτησίς των εἰς τὰ διοικητικὰ συμβούλια τοιούτων βιομηχανιῶν συνεισέφερεν εἰς τὴν καλυτέραν κατανόησιν τῶν προβλημάτων τῶν βιομηχανικῶν σχέσεων. Τὸ δὲ παρὸν πείραμα εἰς τὴν Βρεττανικὴν Ἑταιρίαν Χάλυβος (τοποθέτησις εἰς τὰς διοικήσεις τῶν κλάδων τῆς ἑταιρίας ἀτόμων προερχομένων ἐκ τοῦ ἐργασιακοῦ χώρου, διαφόρων ἐκείνων τὰ ὁποῖα θὰ ἐπεθύμουν αἱ διοικήσεις) ἀναμφιβόλως θὰ διευρύνῃ τὴν τάσιν αὐτήν.

Δὲν ἔχει εἰσέτι διαμορφωθῆ κατάλληλον σχῆμα ἀποτελεσματικῆς συμμετοχῆς τῶν μισθωτῶν εἰς τὴν διαδικασίαν λήψεως ἀποφάσεων. Ἡ ἐπιφυλακτικὴ στάσις τοῦ σουηδικοῦ ἐργατικοῦ κινήματος ὁμιλεῖ εὐγλώττως περὶ τῆς ἀνάγκης μεγαλυτέρας ἀκριβείας κατὰ τὸν καθορισμὸν τῶν ἀντικειμενικῶν σκοπῶν. Ἡ προσπάθεια τῶν ἐργατικῶν ἑνώσεων πρὸς δημιουργίαν κλίματος οἰκειότητος καὶ ἐξατομικεύσεως ἑκάστου μισθωτοῦ ἐντὸς τῶν ἐπιχειρήσεων καὶ τῆς οἰκονομίας εἶναι συνεχής. Παράδειγμα, αἱ προτάσεις τῶν ἑνώσεων εἰς τὴν Γερμανίαν, τὴν Ἰταλίαν καὶ τὴν Ὁλλανδίαν διὰ τὴν ἐπίτευξιν συμπεφωνημένων ἀποταμιευτικῶν σχημάτων τὰ ὁποῖα ἐνδεχομένως νὰ παράσχουν τὴν δυνατότητα τοῦ συλλογικοῦ ἐλέγχου τῶν ἐπενδύσεων ὑπὸ τῶν ἐργατῶν.

Αἱ ἐπιθυμίαι τοῦ δημοσίου μᾶλλον παρὰ αἱ ἐπιθυμίαι τῶν ἐργατικῶν ἑνώσεων—λόγῳ τοῦ ὅτι αὗται ἔχουν ἀποκλίνοντα συμφέροντα, προβαλλόμεναι εἰς τὰ σώματα τῶν ἐπιχειρήσεων τὰ ἐπιφορτισμένα μὲ τὴν λῆψιν ἀποφάσεων—τείνουν νὰ προσδιορίζουν τὰς μελλοντικὰς μεταβολὰς εἰς τὴν διάρθρωσιν τῶν ἐπιχειρήσεων. Ὅσον ἀφορᾷ δὲ εἰς τὸν θεσμὸν τῶν ἐργατικῶν ἑνώσεων καὶ τοὺς ἰδίους τοὺς μισθωτούς, τὰ συμφέροντά των ἐνδεχομένως θὰ ἐξυπηρετηθοῦν διὰ συμβολικῆς ἐκπροσωπήσεως ἐντὸς τῶν ἀντιπροσωπιῶν τοῦ δημοσίου. Ἡ ἀντιμετώπισις αὐτὴ δυνατὸν νὰ ἐπιτρέψῃ εἰς τὰς ἑνώσεις νὰ ἐπηρεάσουν τὴν συμπεριφορὰν τῶν ἐπιχειρήσεων καὶ νὰ καθορίσουν βασικὰς γραμμὰς ἐπιθυμητοῦ τρόπου διοικήσεως αὐτῶν ἄνευ ἐπιβαρύνσεώς των δι' εὐθυνῶν αἱ ὁποῖαι εἶναι ξέναι πρὸς τὰ βασικά των καθήκοντα.

ἐκπροσώπησις ἐπὶ ἐθνικοῦ ἐπιπέδου ἢ κλάδου βιομηχανίας

Αἱ ἐργατικαὶ ἑνώσεις ἐπραγματοποίησαν, πιθανῶς, μεγαλυτέρας προόδους πρὸς τὴν κατεύθυνσιν τῆς ἀσκήσεως ἐπιρροῆς ἐπὶ τῆς οἰκονομικῆς καὶ κοινωνικῆς πολιτικῆς τῶν κυβερνήσεων μᾶλλον ἢ τῶν ἐπιχειρήσεων. Αὗται τώρα παρέχουν ὑπηρεσίας ὡς ὁμάδες συμφερόντων, ὡς σύμβουλοι καὶ ὡς διαπραγματευταί. Ἀκόμη καὶ ἑνώσεις ἔχουσαι κομμουνιστικὸν προσανατολισμὸν ἢ κατέχουσαι ἡγετικὴν θέσιν εἰς τὴν Γαλλίαν καὶ τὴν Ἰταλίαν ἔχουν ἀποδεχθῆ τὸν εἰδικὸν αὐτὸν ρόλον.

Αἱ ἐργατικαὶ ἑνώσεις ἀναζητοῦν σήμερον νέαν ἰσορροπίαν μεταξὺ τῶν ὑποχρεώσεών των πρὸς διατήρησιν ἐπαφῶν μετὰ τῆς κυβερνήσεως, συμφωνοῦσαι πρὸς ὡρισμένας ἀποφάσεις, καὶ πρὸς συνεχῆ προώθησιν τῶν ἰδικῶν των ἀπόψεων. Οἱασδήποτε τοποθετήσεις καὶ ἂν ἔχουν ἐπιτύχει οἱ ἡγέται τῶν ἑνώσεων δι' αὐτοὺς τοὺς ἰδίους προσωπικῶς, οὗτοι ἔχουν ἐπίσης τὴν μεγαλυτέραν εὐθύνην διὰ τὴν δημιουργίαν συνδέσμου μεταξὺ αὐτῶν καὶ τῶν ὀπαδῶν των, συνδέσμου ὁ ὁποῖος θὰ ἐπιτρέψῃ ὥστε αἱ ἐνέργειαί των καὶ εὔλογοι νὰ θεωροῦνται ὑπὸ τῶν μελῶν τῶν ἑνώσεων καὶ συνεπεῖς πρὸς τὰς ὑπ' αὐτῶν ἀναληφθείσας ὑποχρεώσεις. Οὗτοι δὲν δύνανται νὰ ἀποφύγουν τὰς ἐκ τῆς συμμετοχῆς των εἰς τὴν διοίκησιν εὐθύνας, ἀλλὰ δὲν δύνανται ἐπίσης νὰ ἀποφύγουν νὰ λογοδοτήσουν διὰ τὰς ἐνεργείας των ὥστε νὰ διατηρήσουν τὴν ὑποστήριξιν τῶν μελῶν των.

Τὰ διατιθέμενα σήμερον μέσα πρὸς ἐπηρεασμὸν τῶν κυβερνητικῶν ἐνεργειῶν καὶ τῶν ἐνεργειῶν τῆς βιομηχανίας ἔχουν αὐξηθῆ. Ἡ ἀνακίνησις τῶν θεμάτων καὶ ἡ προαγωγὴ αὐτῶν, εἴτε θεωρητικῶς εἴτε ἐν τῇ πράξει, ὡς καὶ ἡ χρησιμοποίησις τῶν προθαλάμων καὶ τῆς τακτικῆς πιέσεων καὶ συμμαχιῶν ἐνισχύονται σήμερον ὑπὸ πλήθους εὐκαιριῶν παροχῆς ἐμπεριστατωμένης συμβουλευτικῆς βοηθείας πρὸς τὰς κυβερνήσεις, τοὺς δημοσίους λειτουργούς, τοὺς ὀργανισμοὺς καὶ τὰ μέλη νομοθετικῶν σωμάτων καὶ διοικήσεων. Ἡ σύγχρονος κυβέρνησις δὲν δύναται νὰ ἀσκήσῃ ἀποτελεσματικῶς τὰ καθήκοντά της ἄνευ τοιαύτης βοηθείας. Ἔχει τὴν ἀνάγκην τοῦ προσεταιρισμοῦ τῶν κυβερνωμένων διὰ τὸ πλεῖστον τῶν νομοθε-

τικῶν καὶ διοικητικῶν ἐνεργειῶν της, ἐπιτυγχάνουσα οὕτω τὴν ἐνίσχυσιν καὶ συμπαράστασίν των πρὸς αὐτήν. Αἱ ἐργατικαὶ ἑνώσεις ἀποτελοῦν διόδους διὰ τῶν ὁποίων ἡ σύγχρονος κυβέρνησις δύναται νὰ ἐπιτύχῃ τὸν σκοπὸν αὐτόν. Πέραν τῆς ἐπὶ συγκεκριμένων θεμάτων ἐκπροσωπήσεως, ἀντιπρόσωποι τῶν ἐργατικῶν ἑνώσεων τοποθετοῦνται εὐρέως εἰς συμβουλευτικὰ σώματα. Ὡς ἄτομα, ἀλλὰ καὶ ὡς ἐκπρόσωποι, τοποθετοῦνται εἰς τὰ διοικητικὰ σώματα ἢ τὰ σώματα χαράξεως πολιτικῆς· τέλος, πρόσωπα προερχόμενα ἐκ τοῦ συνδικαλιστικοῦ κινήματος ἐγένοντο μέλη τῆς διοικήσεως καὶ τῶν νομοθετικῶν σωμάτων ἢ ὑπεύθυνοι διὰ τὴν χάραξιν πολιτικῆς.

Τὸ πρόβλημα τὸ τιθέμενον εἰς τὰς ἐργατικὰς ἑνώσεις εἶναι νὰ καταστήσουν τὰς δυνατότητας αὐτὰς ἐκπροσωπήσεως ἀποτελεσματικάς. Ὡρισμέναι ἐργατικαὶ ἑνώσεις ἐθνικοῦ ἐπιπέδου ἀναζητοῦν δραστηρίως μεθόδους πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ σκοποῦ αὐτοῦ. Καὶ ἐνῷ δὲν ἀρκεῖ μόνον ἡ ἐπιλογὴ μαχητικῶν στελεχῶν καὶ ἡ ὑποβοήθησις αὐτῶν πρὸς ἐκπλήρωσιν τοῦ ρόλου των, ἐν τούτοις, ἐλάχισται ἑνώσεις πράττουν ἔστω καὶ αὐτὸ εἰς ἱκανοποιητικὸν βαθμόν. Ἡ ἐπιτυχία εἰς τὸν τομέα αὐτὸν ἀπαιτεῖ τὴν χάραξιν καταλλήλου πολιτικῆς καὶ τὴν διατύπωσιν κατευθύνσεων τῶν ὁποίων οὗτοι θὰ εἶναι ὑπέρμαχοι. Αἱ ἐργατικαὶ ἑνώσεις ἐπιφορτίζουν τὰ στελέχη των μὲ βαρείας εὐθύνας καὶ ἐλπίζουν ὅτι ταῦτα θὰ τὰς ἀντιμετωπίσουν, καθοδηγούμενα ὑπὸ τῆς εὐθυκρισίας καὶ τῆς ἀντιλήψεώς των. Ὁ συντονισμὸς τῆς ἐργασίας τοιούτων ἐκπροσώπων εἶναι ἐλάχιστος. Ἡ ἰσχυρά, ὅμως, ἐκπροσώπησις ἀπαιτεῖ πλήρη γνῶσιν τοῦ τεχνικοῦ περιεχομένου τῶν προβλημάτων καὶ μελέτην πρὸς ἀντιμετώπισιν τῶν προσπαθειῶν τῶν ἀντιθέτων ὁμάδων συμφερόντων καὶ τῆς γραφειοκρατίας. Ἀλλὰ συνήθως οἱ ἐργατικοὶ ἡγέται οἱ ὁριζόμενοι διὰ τὰς λειτουργίας αὐτὰς ἀποτελματοῦνται ἐντὸς τῶν εὐθυνῶν πολλαπλῶν ἐκπροσωπήσεων, εἰς τρόπον ὥστε ὀλίγας μόνον νὰ ἀντιμετωπίζουν ἐπαρκῶς. Ἀτυχῶς οὗτοι σπανίως πραγματοποιοῦν τὴν ἐξαίρετον προσφορὰν τὴν ὁποίαν θὰ ἀνέμενέ τις λόγῳ τῆς πείρας των. Οὕτω, ἡ ἐκπροσώπησις καθίσταται ὀνομαστικὴ καὶ αἱ ἐργατικαὶ ἑνώσεις χάνουν τὰ πλεονεκτήματα τῶν θέσεων τὰς ὁποίας ἔχουν κερδίσει. Ἐπὶ πλέον οὗτοι ὑπῆρξαν ἀδέξιοι εἰς τὸν χειρισμὸν τῶν διαφόρων θέσεων τῶν ἀπαραιτήτων δι' ἕνα διάλογον συναινέσεως, ἀποδοχὴν ὑπὸ ὅρους, διαφωνίαν καὶ ἀκόμη τὴν ἀπειλὴν ὁριστικῆς ἀποχωρήσεως ἐκ τῶν ὀργάνων διαμεσολαβήσεως. Ἡ τελευταία αὐτὴ θέσις σπανίως λαμβάνεται κατὰ τὰς διαπραγματεύσεις.

Ἕτερον σοβαρὸν σημεῖον εἶναι τὸ κατὰ ποῖον τρόπον οἱ ἐκπρόσωποι τῶν ἑνώσεων προβαίνουν εἰς ἀπολογισμὸν τῆς δραστηριότητός των πρὸς τοὺς ὀπαδούς των. Εἰς τὰς περισσοτέρας τῶν περιπτώσεων δὲν ὑποβάλλονται λεπτομερεῖς ἀναφοραὶ καὶ ἐλάχιστος ἔλεγχος ἀσκεῖται εἴτε ἐπὶ τῶν ἀπόψεων εἴτε ἐπὶ τοῦ τρόπου ὑποστηρίξεως αὐτῶν. Ἡ σχέσις μεταξὺ τοῦ ἐκπροσώπου καὶ τῶν ὁριζόντων αὐτὸν σωμάτων παραμένει συμπτωματική. Ἐν τούτοις, ὑπάρχουν τομεῖς, ὅπως τὸ πεδίον τῆς οἰκονομικῆς πολιτικῆς, ὅπου τοιαῦται χαλαραὶ καταστάσεις δὲν εἶναι ἀνεκταί, διότι ἐπηρεάζουν τὰ βαθύτερα συμφέροντα τῶν ἑνώσεων. Αὐτὸ τὸ σημεῖον εἶναι ἐκεῖνο εἰς τὸ ὁποῖον οἱ συνδικαλιστικοὶ ἡγέται, οἱ ὁποῖοι προηγουμένως ἦσαν συλλογικῶς προσανατολισμένοι προκειμένου περὶ προγραμματισμῶν ἐπὶ ἐθνικοῦ ἐπιπέδου, ἀντιμετωπίζουν καταστάσεις αἱ ὁποῖαι ἐπιβάλλουν ἀναθεώρησιν τῶν θέσεών των. Οὗτοι παρατηροῦν ὅτι τὰ κυβερνητικὰ προγράμματα, ἀκόμη καὶ ὅταν περιλαμβάνουν ἀποδεκτοὺς γενικοὺς στόχους, δὲν σημαίνει ἀναποφεύκτως ὅτι ἀπολήγουν εἰς χάραξιν πολιτικῆς, ἐπὶ μέρους προγραμμάτων ἢ ἐνεργειῶν ἀποδεκτῶν ὑπὸ τῶν ἐργατικῶν ἑνώσεων. Οὕτω, οἱ συνδικαλιστικοὶ ἡγέται ἀποφεύγουν τὴν ἀνάληψιν ὑπερμέτρων εὐθυνῶν ἐπὶ τῶν δραστηριοτήτων τῶν σωμάτων αὐτῶν εἰς τὰ ὁποῖα μετέχουν, ἐπιλέγοντες μᾶλλον τὰς ἀνεξαρτήτους θέσεις.

Παρὰ ταῦτα οὗτοι, εἰς ἀντιστάθμισμα διὰ τὴν συμμετοχήν των εἰς κυβερνητικὰ σώματα, ὑπεχρεώθησαν ἐπανειλημμένως νὰ ἐπινοήσουν μηχανισμοὺς ἐπιτρέποντας εἰς αὐτοὺς τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν πρὸς ταῦτα ὑποχρεώσεών των. Πάντως, διὰ τὸ ἔργον αὐτὸ εὑρέθησαν γενικῶς ἀπαράσκευοι. Ὀλίγαι μόνον ἐργατικαὶ ἑνώσεις εἰς τὴν Σουηδίαν δύνανται νὰ ἀντιπαραβληθοῦν εἰς ἰσχὺν πρὸς τὰς κεντρικὰς ὀργανώσεις. Ἄλλαι πάλιν σκανδιναβικαὶ ἑνώσεις ἐθνικοῦ ἐπιπέδου δὲν διαθέτουν ἐπαρκῆ ἰσχὺν πρὸς ἄσκησιν ἐποπτείας ἐπὶ τῶν ἀπαρτιζόντων αὐτὰς ὀργανώσεων. Εἰς τὸ Ἡνωμένον Βασίλειον εἶναι ἔτι ὀλιγώτερον ἰσχυρὸς ὁ ὑφιστάμενος ἔλεγχος, τὸ δὲ νέον σύστημα ἐπανεξετάσεως τῶν μισθολογικῶν αἰτημάτων καὶ τὰ ἐτήσια συνέδρια τῶν συνδικαλιστικῶν ἡγετῶν ἐπὶ θεμάτων οἰκονομικῆς πολιτικῆς καὶ ἀμοιβῆς ἐργασίας ἀποτελοῦν ριζοσπαστικὰς καινοτομίας. Εἰς τὴν Ὁλλανδίαν ἡ πίεσις ἐπὶ τῶν πρωτοβαθμίων ὀργανώσεων ἀσκεῖται περισσότερον δι' ἐπισήμων κρατικῶν διαδικασιῶν ἀναθεωρήσεως τῶν συλλογικῶν συμβάσεων καὶ ὀλιγώτερον δι' ἀπ' εὐθείας ἐνεργειῶν τῆς κεντρικῆς ἑνώσεως. Ἄλλαι ἐργατικαὶ ἑνώσεις ἐθνικοῦ ἐπιπέδου ἐπέδειξαν ἔτι μικροτέραν πρόοδον ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν ὀργάνωσιν μηχανισμοῦ καταλλήλου διὰ τοιαύτας συλλογικὰς δραστηριότητας. Εἰς τὴν πραγματικότητα, αἱ κεντρικαὶ ἑνώσεις μᾶλλον προτιμοῦν τὴν ἀδυναμίαν αὐτήν, διότι τοὺς παρέχει εὐλογοφανῆ κάλυψιν πρὸς ἀποφυγὴν τῶν ἐκ τῆς συμμετοχῆς των εἰς τοιούτους μηχανισμοὺς ὑποχρεώσεών των, τὰς ὁποίας ἄλλως θὰ ἔπρεπε νὰ ἀναλάβουν. Ἐν τούτοις, ὅλοι ἐπιδιώκουν εὐκαιρίας συμμετοχῆς. Ἡ διχοτόμησις αὐτὴ προσδιορίζει τὸ ἀντιμετωπιζόμενον δίλημμα καὶ προβάλλει τὴν ἀστάθειαν τῆς παρούσης καταστάσεως.

Τὰ ἐργατικὰ κινήματα, τὰ ὁποῖα ἀντεμετώπισαν τὰς δυσχερείας τὰς δημιουργηθείσας ἕνεκα τῆς συμ-

μετοχῆς των εἰς τὴν κατάστρωσιν τῶν ἐθνικῶν οἰκονομικῶν προγραμμάτων, τείνουν εἰς τροποποίησιν τοῦ πρότερον κρατήσαντος τρόπου χειρισμοῦ τοῦ θέματος. Ἐντελῶς ἀντίθετοι τοῦ προγραμματισμοῦ ἐνεφανίσθησαν εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας, τὴν Γερμανίαν καὶ τὴν Ἑλβετίαν. Ἕτεροι, ὅπως εἰς τὴν Γαλλίαν, τὸ Ἡνωμένον Βασίλειον καὶ τὴν Σουηδίαν, ἀπέκλιναν εἰς τὴν ἀποδοχὴν τροποποιήσεων αἱ ὁποῖαι ὡδήγουν βασικῶς εἰς ἄρνησιν τῆς ἀρχῆς τοῦ προγραμματισμοῦ ἀλλ' οὐχὶ καὶ τοῦ εἰδικοῦ συστήματος κατευθύνσεως. Αἱ ἐργατικαὶ ἑνώσεις αἱ ὁποῖαι συνεχίζουν συμμετέχουσαι εἰς τὸν προγραμματισμὸν εἶναι ἐκεῖναι αἱ ὁποῖαι ἀσκοῦν σημαντικὴν ἐπιρροὴν ἐπὶ τῶν κυβερνήσεών των, ὅπως εἰς τὸ Βέλγιον, τὴν Ὁλλανδίαν, τὴν Νορβηγίαν, ἢ ὅπου ὁ ὀργανισμὸς προγραμματισμοῦ ἔχει ἁπλῶς συμβουλευτικὴν ἁρμοδιότητα ἐπὶ γενικῶν θεμάτων, ὅπως εἰς τὸν Καναδᾶν.

Ἡ φύσις τοῦ προβλήματος ἔχει καταστῆ εὐρέως ἀντιληπτὴ ἐντὸς τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος. Βασικὴν προϋπόθεσιν διὰ τὴν ἐπίτευξιν ἐθνικῶν στόχων ἀποτελεῖ ἡ αὐξανομένη κρατικὴ παρέμβασις εἰς τὴν οἰκονομίαν. Ἀπαραιτήτως ἡ ἐλευθερία πρὸς λῆψιν ἀποφάσεων ὑπὸ τῶν ἐπιχειρήσεων πρέπει νὰ περιορισθῇ. Ἀλλὰ οἱ ἡγέται τῶν ἐργατικῶν ἑνώσεων δὲν δεικνύουν προθυμίαν πρὸς ἀποδοχὴν περιορισμῶν εἰς τὰς διαδικασίας τῶν συλλογικῶν διαπραγματεύσεων. Ἐπιπροσθέτως οὗτοι διαπιστώνουν ὅτι καὶ κυβερνήσεις εἰς τὰς ὁποίας ἐπικρατοῦν οἱ ἰδικοί των πολιτικοὶ συνεργάται λαμβάνουν ἀποφάσεις δυσαρέστους διὰ τὰς ἑνώσεις.

Γνωρίζουν, ἐπίσης, ὅτι αἱ κυβερνήσεις ὑπόκεινται εἰς πιέσεις αἱ ὁποῖαι εἶναι ἰσχυρότεραι τῆς ἰδικῆς των ἐπιρροῆς. Ἔχουν δὲ σκληρῶς διδαχθῆ ὅτι συμφωνίαι καὶ δεσμεύσεις ἀναλαμβανόμεναι εἰς ἕνα τομέα δυνατὸν νὰ ἐξουδετεροῦνται ἢ νὰ ἀποβαίνουν ἀρνητικαὶ ἑνεκα δραστηριοτήτων εἰς ἕτερον τομέα, ὅπως ἐπίσης ὅτι αἱ κυβερνήσεις χειρίζονται ἐν εὐρὺ φάσμα δυνατοτήτων κατὰ τὴν χάραξιν τῆς ἐπὶ μέρους πολιτικῆς των. Εἶναι δυσχερὲς νὰ ἀντιπαραβληθοῦν οὗτοι πρὸς τοιαύτην ἱκανότητα καὶ ἰσχύν.

Αἱ ἐργατικαὶ ἑνώσεις ἔχουν ἐπιτύχει διείσδυσιν εἰς διαφόρων ἐπιπέδων κυβερνητικὰ σώματα καὶ σώματα χαράξεως πολιτικῆς καὶ ἀσκήσεως διοικήσεως. Αὗται πλέον ἀντιμετωπίζουν τὸ ἔργον τῆς ἀποσαφηνίσεως τοῦ προβλήματος, τοῦ καθορισμοῦ τῶν θέσεών των, τῆς ἐπικοινωνίας μετὰ τῶν μελῶν των καὶ τῆς διερευνήσεως τῆς ὑπ' αὐτῶν ὑποστηρίξεως. Πρὸς ἐπίτευξιν τῶν σκοπῶν αὐτῶν θὰ ἀπαιτηθοῦν περισσότερα μέλη καὶ διεύρυνσις τῶν οἰκονομικῶν πόρων. Αἱ ἑνώσεις θὰ ἐξαναγκασθοῦν νὰ ἀναπτύξουν καὶ νὰ εὐρύνουν τὰς νέας των δραστηριότητας, καθὼς παραλλήλως θὰ ἀσκοῦν πίεσιν ἐπὶ τῶν μελῶν των δι' ηὐξημένας εἰσφοράς. Ἐνῷ δὲ ἐντὸς τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος δημιουργοῦνται αἱ προϋποθέσεις διὰ τὴν ἀνάληψιν τοῦ ἔργου αὐτοῦ, ἀπογοήτευσις καὶ σύγχισις ἐπικρατεῖ μεταξὺ τῶν μελῶν τῆς ἡγεσίας.

συμπέρασμα

Τὰ ἐργατικὰ κινήματα τῶν δυτικῶν κεφαλαιοκρατικῶν κοινωνιῶν ἀντιμετωπίζουν ἓν σύνολον νέων ἐσωτερικῶν καὶ ἐξωτερικῶν προβλημάτων. Αἱ εὐχάριστοι καὶ συνήθεις δραστηριότητες ἁπλῶς θὰ ἀναβάλουν τὴν ἡμέραν τῶν μεταβολῶν καὶ δυνατὸν νὰ ἀποτελέσουν ἀφορμὴν διὰ συσσώρευσιν ριζικῶν μεταβολῶν, ἐντόνων ἐρίδων καὶ εὐρέων σχισμάτων. Αἱ ἐργατικαὶ ἑνώσεις ἐσημείωσαν προόδους κατὰ τὴν πορείαν των ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τὴν ὁποίαν ἔχουν χαράξει, καίτοι ὑφίστανται μεγάλαι ἐλλείψεις εἰς τὸν βαθμὸν ὀργανώσεως καὶ τὴν διάρθρωσίν των εἰς πολλὰς χώρας.

Τὰ θέματα τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦν ἀληθῆ πρόκλησιν διὰ τὰς ἐργατικὰς ἑνώσεις εἶναι ἡ διαμόρφωσις ἀποτελεσματικῆς ἐκπροσωπήσεως τῶν μισθωτῶν εἰς τὴν τράπεζαν τῶν διαπραγματεύσεων διὰ προσώπων προερχομένων ἐξ αὐτῆς ταύτης τῆς ἐργασίας καὶ ἡ ἀνάπτυξις προγραμμάτων καὶ καταλλήλων μηχανισμῶν διὰ τὴν ἐκπροσώπησιν τῶν μισθωτῶν εἰς ἐπίπεδα ἐπιχειρησιακά, βιομηχανικῶν κλάδων, ἐθνικὰ καὶ εἰς διεθνῆ σώματα. Ἡ διάρθρωσίς των, αἱ παρεχόμεναι διευκολύνσεις καὶ αἱ ἀκολουθούμεναι κατευθύνσεις πολιτικῆς ἐπὶ τῶν ἑκάστοτε θεμάτων πρέπει νὰ εἶναι συναφεῖς πρὸς τὴν τρέχουσαν οἰκονομικὴν καὶ πολιτικὴν ζωήν. Μὲ μεγαλυτέραν καθοδήγησιν ἀπὸ μέρους τῶν κυβερνήσεων αἱ ἑνώσεις θὰ δυνηθοῦν νὰ προσαρμόσουν ἑκουσίως τὰς θέσεις των πρὸς βραχυπροθέσμους, μεσοπροθέσμους καὶ μακροπροθέσμους στόχους. Ἡ ἀποδοχὴ τοῦ δικαιώματος ἀσκήσεως ἐπιρροῆς καὶ χρησιμοποιήσεως τῶν εὐκαιριῶν συμμετοχῆς εἰς ὄργανα λήψεως ἀποφάσεων καὶ ἐκτελέσεως αὐτῶν ἐπὶ ἐπιχειρησιακοῦ καὶ κυβερνητικοῦ ἐπιπέδου θὰ πρέπει νὰ συμβιβασθῇ μὲ τὴν ἐπιθυμίαν των δι' ἀνεξαρτησίαν καὶ ἀποτελεσματικὰς διαφωνίας ἐντὸς μιᾶς κοινωνίας ἡ ὁποία ἀπεδέχθη ἤδη πολλοὺς ἐκ τῶν βασικῶν ἀντικειμενικῶν σκοπῶν των, καίτοι οὐχὶ ἀκριβῶς εἰς τὴν ὑπ' αὐτῶν προταθεῖσαν μορφήν, καὶ ἐντὸς τῆς ὁποίας ἡ ὑπὸ τῶν ἐργατικῶν ἑνώσεων συνέχισις ἀσκήσεως πιέσεως ἀποτελεῖ σημαντικὸν παράγοντα διατηρήσεως ἰσορροπίας μεταξὺ τῶν ἀντιτιθεμένων συμφερόντων. Τὸ ἐργατικὸν κίνημα θὰ παραμείνῃ μᾶλλον ὡς μία ὁμὰς κεντρικὴ καὶ κριτικῆς σημασίας μεταξὺ ἄλλων ὁμάδων, παρὰ ὡς ἡ μόνη ἀντίπαλος αὐτῶν.

Ἡ πρόκλησις διὰ τὴν σφυρηλάτησιν μιᾶς συνεχῶς ἐπεξεργασίμου προσαρμογῆς τῶν θέσεών των, ἐντὸς τῆς νέας ἐποχῆς τῶν δυτικῶν κεφαλαιοκρατικῶν κοινωνιῶν, εἶναι ἡ μόνη τὴν ὁποίαν αἱ ἐργατικαὶ ἑνώσεις ὀφείλουν νὰ ἀντιμετωπίσουν. Εὐτυχῶς αὗται διατηροῦν μέγαν βαθμὸν ἐλευθερίας διὰ νὰ ἀναπτύξουν τὴν πολιτικὴν καὶ τὰ προγράμματά των, ὑπὸ τὸ πρῖσμα τῶν εἰδικῶν συμφερόντων τῶν ὀπαδῶν των ἀλλὰ καὶ τῶν ἀπόψεών των περὶ ἐθνικῶν συμφερόντων.